✯ Preotul Constantin Morariu (1854-1927) ✯

Grija cea mai mare trebuie s-o avem de

Viața cea veșnică

„Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece”

(Matei 24, 35)

Editura Heruvim

Pătrăuți, 2011

Colecția „RESTITUIRI”

Scoposind zidirea bisericii celei vii a lui Iisus Hristos în sufletul creştinesc, deoarece lipsa acestei biserici este cea mai mare nenorocire a neamului nostru.

Aceleia care a fost mila creştinească personificată, nepreţuitei mele soţii, Elena, închin această scriere întru eterna ei amintire şi drept pildă de trai pentru toată suflarea românească.

Coperta întâi: detaliu din scena Judecata de Apoi, Biserica Pătrăuţi, 1487.

Fotografie copertă: Petru Palamar

Scanare text şi procesare OCR: Ovidiu Schipor şi Doina Schipor

Editare text şi corectură: Anca Gherasim

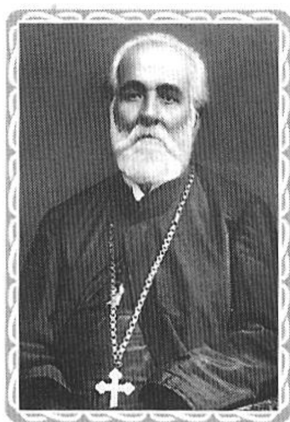
Concepţie grafică şi paginare: Doiniţa Nistor

www.editura-heruvim.ro

Editura Heruvim este un proiect al Asociaţiei „Prietenii Bucovinei”.

Cuprins

PROLOG

Preotul Constantin Morariu s-a născut în anul 1854, în satul Mitocul Dragomirnei, judeţul Suceava. A fost preot timp de 23 de ani la biserica lui Ştefan cel Mare din Pătrăuţi, şi a adormit în aşteptarea Învierii în anul 1927, la Cernăuţi. Născut într-o familie bucovineană importantă, el se înrudeşte cu Mitropolitul Bucovinei Silvestru Morariu.

Copiii săi se vor încadra în tradiţia culturală a familiei, fiul său Leca Morariu fiind decanul Facultăţii de Filozofie şi Litere din Cernăuţi, iar una din fiicele sale căsătorindu-se cu bizantinologul Vasile Grecu.

Ca secretar al Societăţii „Arboroasa”, părintele Constantin a fost închis, împreună cu Ciprian Porumbescu, datorită luptei lor pentru păstrarea identităţii româneşti în Bucovina aflată sub regimul austro-ungar. Întreaga viaţă şi-a dedicat-o educării oamenilor simpli şi propovăduirii cuvântului evanghelic. Este recunoscut în epocă pentru traduceri din Sfinţii Părinţi, dar şi pentru scrierile sale ce explicau şi arătau importanţa moralei creştine. Nicolae Iorga îl numeşte „Apostolul de la Pătrăuţi”.

Cartea de faţă deschide seria de cărţi din Colecţia Restituiri, ce îşi propune

diortosirea (îmbunătățirea, corectarea) şi retipărirea unor scrieri de valoare rămase nouă de la părinţi duhovniceşti trăitori ai secolelor trecute.

1. Cuvântul lui Dumnezeu rămâne veşnic adevărat

Oricine ai fi, cititorule, eu te rog din capul locului, pironeşte-ţi toată luarea aminte la cele ce urmează:

„N-a fost, nu este şi nu poate fi niciodată nimic mai adevărat decât cuvântul lui Dumnezeu sau adevărurile dumnezeieşti ce ne sunt arătate în Sfintele Predanii şi în Sfintele Scripturi” [„Viaţa repausaţilor noştri şi viaţa noastră după moarte”, de părintele Mitrofan, călugăr din mănăstirea de Konewets, după învăţătura Bisericii Ortodoxe, percepţia spiritului uman şi deducţiile ştiinţei, traducere din limba franceză de Iosif (Gheorghian) Mitropolit Primat, Ediţia a 2-a, Bucureşti, 1899, p. 182].

Despre aceasta, pilda următoare e menită cu deosebire să ne pună pe gândurile cele mai serioase:

Precum le erau supuse romanilor celor din vechime toate popoarele de pe timpul lor, aşa le era supus şi poporul evreiesc din Ţara cea Sfântă, Canaan sau Palestina. Ştim că Iisus Hristos S-a născut pe vremea împăratului roman Octavian Augustus şi, în al

33-lea an al vieţii Sale, a fost răstignit, pe vremea împăratului roman Tiberiu. Şi-a petrecut, deci, întreaga viaţă pământească într-o ţară supusă romanilor, care erau domnitorii lumii. Mai ştim că Iisus Hristos, în anul 33, anul morţii Sale, a proorocit risipirea Ierusalimului şi soarta ce avea să-l ajungă pe poporul evreiesc.

Citim la Sfântul Evanghelist Matei (24, 1-2): „Şi ieşind Iisus din templu, S-a dus și s-au apropiat de El ucenicii Lui, ca să-I arate clădirile templului. Iar El, răspunzând, le-a zis: Vedeţi toate acestea? Adevărat grăiesc vouă: Nu va rămâne aici piatră pe piatră, care să nu se risipească".

Înainte de risipirea Ierusalimului, Iisus Hristos a proorocit că „vor fi cutremure mari şi, pe alocurea, foamete şi ciumă şi spaime şi semne mari din cer" (Luca 21, 11).

Fapt este că poporul evreiesc s-a răzvrătit în anul 66 pe faţă contra romanilor şi astfel, între dânsul şi între romani, s-a iscat un groaznic război, care s-a sfârşit în anul 70 cu înfrângerea în întregime a evreilor. Despre acest război a scris o carte şi evreul Iosif Flaviu care a trăit chiar pe atunci, având 30 de ani.

Să vedem acum, cum s-au împlinit semnele ce Iisus Hristos a proorocit că se vor arăta înainte de risipirea Ierusalimului.

Istoria ne spune că au fost cutremure de pământ în anul 60 în Laodiceea, în 62 în Campania, în 63 în Macedonia şi Ahaia, în 64 în Colose şi Hierapole şi, puţin înainte de risipirea Ierusalimului, au fost mari cutremure în oraşele Smirna şi Milet şi în insulele Samos şi Hios. [„Seneca Quest nat. VI", 1 - Tacitus, Annal XIV, 27 şi Eus. Chron. în „Geschichte der Religion Jesu Christi" von Fried. Leop. Grafen zu Stolberg, Siebenter Theil, Wien, 1817, pag. 10].

Dintre feluritele timpuri de lipsuri şi de foamete, pe timpul împăratului Claudiu (41-54) a fost foametea cea mai mare, care a lovit şi ţările cele mai roditoare ale

împărăţiei romanilor. [Faptele Apostolilor 11, 28: „Şi sculându-se unul dintre ei, cu numele Agav, a arătat, prin Duhul, că va fi în toată lumea foamete mare, care a şi fost în zilele lui Claudiu”; Dio. 1, X - Suet. in Claudio 18 - Iosif Flavius ant.jud. XX, 11, 5]

Despre spaimele şi semnele din cer scrie Iosif Flaviu:

„Se iviră înşelători care vorbeau nenorocitului popor în numele lui Dumnezeu, aşa că el nu lua în seamă semnele vădite ce vesteau pustiirea apropiată ci, ameţit în mod nefiresc, fără ochi şi fără simţire, nesocotea vestirile dumnezeieşti.

Mai întâi a stat asupra oraşului (Ierusalim) o stea asemenea unei săbii, şi o cometă s-a ivit un an întreg. Apoi, după răzvrătirea împotriva romanilor şi după începutul războiului, aflându-se poporul adunat la serbarea Paştilor în Ierusalim, într-a opta zi a lui Xanticus (8 Aprilie, anul 66), pe la ora a 9-a din noapte (ora 3 dimineaţă) aşa o lumină a luminat altarul şi templul, încât timp de jumătate de oră părea a fi ziua mare. O uşă tare de aramă, care închidea interiorul templului dinspre răsărit şi era atât de grea încât abia 20 de oameni o puteau închide seara, s-a deschis repede singură pe la miezul nopţii. La 21 ale lunii următoare (21 mai, anul 66), s-au văzut înainte de apusul soarelui, peste tot ţinutul, sus în aer, care şi cete de oşti, ce păreau că vor să înconjoare cetatea. La serbarea Rusaliilor, mergând preoţii noaptea înăuntrul templului, auziră întâi o mişcare şi un zgomot, apoi un glas ca de o mulţime mare: *Să mergem de aici*!”. [Iosif Flavius, pag. 10 şi 11 - Ios. de bello jud.VI v.3]

Iar vestitul istoric Tacitus (Hist. V, 13) scrie aşa: „S-au întâmplat semne, a căror ameninţare acest popor, dedat la credinţe deşarte şi neaplecat la nici o religie, crede că nu se pot înlătura nici cu jertfă, nici cu vot. S-au văzut pe cer cete de oşti înaintând laolaltă la luptă în armuri sclipitoare. Deodată şi templul a fost luminat de un foc din nori. Repede s-au deschis uşile templului şi s-a auzit un glas mai mult decât omenesc, care

vestea că zeii ies de acolo. Neîncetat s-a auzit un mare zgomot pe unde ieşiră ei”.

Atât Iosif Flaviu, cât şi Tacitus spun că cea mai mare parte a poporului evreiesc, fiind amăgită şi orbită, credea că aceste semne vestesc binele obştei. [Iosif Flavius, pag. 11]

Iisus Hristos prooroceşte mai departe aşa: „Iar când veţi vedea Ierusalimul înconjurat de oşti, atunci să ştiţi că s-a apropiat pustiirea lui. Atunci, cei din Iudeea să fugă la munţi şi cei din mijlocul lui să iasă din el şi cei de prin ţarini să nu intre în el. Căci acestea sunt zilele răzbunării, ca să se împlinească toate cele scrise. Dar vai celor care vor avea în pântece şi celor care vor alăpta în acele zile. Căci va fi în ţară mare strâmtorare şi mânie împotriva acestui popor. Şi vor cădea de ascuţişul sabiei şi vor fi duşi robi la toate neamurile, şi Ierusalimul va fi călcat în picioare de neamuri, până ce se vor împlini vremurile neamurilor” (Luca 21, 20-24).

Sfântul Evanghelist Luca zice că Iisus Hristos a plâns de soarta cetăţii Ierusalimului zicând: „Dacă ai fi cunoscut şi tu, în ziua aceasta, cele ce sunt spre pacea ta! Dar acum ascunse sunt de ochii tăi. Căci vor veni zile peste tine, când duşmanii tăi vor săpa şanţ în jurul tău şi te vor împresura şi te vor strâmtora din toate părţile. Şi te vor face una cu pământul, şi pe fiii tăi care sunt în tine, şi nu vor lăsa în tine piatră pe piatră pentru că nu ai cunoscut vremea cercetării tale” (Luca 19, 42-44).

Luaţi numai seama la cuvintele: „când veţi vedea Ierusalimul înconjurat de oşti”. Iisus Hristos a rostit aceste cuvinte în anul 33 şi ele s-au împlinit în anul 70, adică după 37 de ani. Iată că Iisus Hristos ştia că mulţi din cei ce-i ascultă proorocia vor vedea cu ochii lor împlinirea ei. Despre împlinirea aceasta să ascultăm acum ce ne spune istoria:

Comandantul oştirilor romane în războiul cu evreii a fost, la început, generalul Vespasian, dar, fiind el numit împărat, pe la începutul anului 70 l-a împuternicit pe fiul

său Tit să sfarme Ierusalimul şi aşa să sfârşească războiul. Până atunci, evreii fuseseră învinşi pretutindeni în ţara lor de către romani şi rezistase numai cetatea Ierusalimului, unde se adunase toată puterea militară evreiască. Ierusalimul era încercuit de jur împrejur cu trei ziduri tari şi într-însul se aflau adunate câteva milioane de oameni, după cum era datina, din toată lumea, la serbarea Paştilor.

Romanii săpaseră şanţuri împrejurul cetăţii, apoi sfarâmaseră cu groaznicele lor maşini de război întâiul cerc de ziduri şi după cinci zile şi al doilea.

Evreul Iosif Flaviu, care a scris istoria acestui război, fusese încă înainte prins de romani şi se afla în tabăra lor. Ca pe un om înţelept, Tit îl ţinea în mare cinste. Tit i-a poruncit lui Flaviu să mai încerce o dată a vorbi cu evreii din Ierusalim, poate se vor supune de bună voie. El a vorbit, dar în zadar, deşi foametea între nenorociţii împresuraţi era aşa de cumplită încât Iosif Flaviu scrie că „niciodată n-a suferit un oraş aşa de mult, şi niciodată de la începutul lumii n-a fost un neam de oameni aşa de plin de fărădelegi”. Aşa de groaznic bântuia foametea între cei închişi din toate părţile, încât mulţime de nenorociţi ieşeau noaptea pe ascuns din cetate ca să strângă buruieni pentru hrană, însă erau prinşi şi mai în fiecare zi se vedeau câte 500 de nenorociţi de aceştia bătuţi, chinuiţi şi răstigniţi de către romani.

Moartea de foame secera zi după zi pe toţi locuitorii din mulţime de case. Acoperişurile drepte ale caselor erau pline de femei şi de copii morţi ori în gura morţii, uliţele erau pline de bătrâni, bărbaţi şi tineri care se legănau ca nişte umbre, apoi cădeau morţi. Mulţi mureau pe când îi îngropau pe alţii; mulţi, ca să nu rămână neîngropaţi, se duceau singuri la morminte înainte de a le veni ceasul morţii. La început morţii erau îngropaţi pe cheltuielile obştei, mai târziu însă, ei au fost aruncaţi în prăpăstii peste zidurile cetăţii. La 11 iulie 70 a trebuit să înceteze în templu jertfa celor doi miei ce se ardeau pe altarul arderii de tot, unul dimineaţa şi altul seara, căci în tot Ierusalimul nu mai era acum nici un miel.

Nevoia însă a crescut şi mai mult. S-a împlinit din fir în păr proorocia lui Iisus Hristos din anul 33: „va fi atunci strâmtorare mare, cum n-a fost de la începutul lumii până acum şi nici nu va mai fi” (Matei 24, 21). Ca grozăvie nemaipomenită a acelui necaz, iată ce ne spune istoria:

O femeie bogată şi de neam bun, anume Maria, fiica lui Eleazar din Betezob, fugise şi ea din pricina războiului la Ierusalim, dar tâlharii îi prădaseră toată averea, încât nu-i mai rămăsese nimic altceva decât un copil mic de ţâţă. Nebună de foame şi de durere că îşi vedea copilul veştejind la pieptul secat de izvorul laptelui, ea îşi ucide într-o zi rodul pântecelui, o parte o frige şi o mănâncă, iar cealaltă parte o ascunde. Tâlharii, simţind miros de friptură, tăbărăsc asupra ei şi o ameninţă cu moartea de nu le dă şi lor să mănânce. Atunci Maria le arătă rămăşiţa fripturii şi zise: „O bună parte v-am păstrat şi vouă. Iată, e copilul meu şi fapta este a mea; mâncaţi, căci eu am mâncat. Nu fiţi mai delicaţi decât o femeie, nici mai miloşi decât o mamă. Ori poate vă împiedică cugetul? Vă îngroziţi de mâncarea mea? Ei bine, o parte am mâncat-o, atunci să-mi rămână şi cealaltă!”.

La vorbele acestea, tâlharii o părăsiră pe Maria tremurând, şi vestea despre dânsa se răspândise în toate părţile. Iată cu vârf împlinită proorocia lui Iisus Hristos: „Fiice ale Ierusalimului, nu Mă plângeţi pe Mine, ci pe voi plângeţi-vă şi pe copiii voştri. Căci iată, vin zile în care vor zice: Fericite sunt cele sterpe şi pântecele care n-au născut şi sânii care n-au alăptat! Atunci vor începe să spună munţilor: Cădeţi peste noi; şi dealurilor: Acoperiţi-ne” (Luca 23, 28-30).

Generalul Tit hotărâse în sfatul de război ca templul din Ierusalim, care era o podoabă a lumii de atunci, să fie cruţat şi păstrat. Istoria însă ne spune că, după ce ostaşii romani au sfărâmat şi zidul cercului al treilea şi au intrat în cetate, un ostaş roman, fără

nici o poruncă şi fără nici o frică, a apucat un tăciune aprins şi l-a aruncat pe o fereastră în templu, aprinzându-l pe dinăuntru. Dându-i-se de ştire lui Tit că templul arde, el a alergat cu toţi căpitanii săi şi a comandat oştirii sale să stingă focul, dar n-a ajutat la nimic, căci au trebuit să se împlinească cuvintele lui Hristos că „nu va rămâne aici piatră pe piatră”.

Atâta avere au prădat ostaşii romani la arderea templului, încât fiecare s-a îmbogăţit, şi atâta aur a umplut ţara Siriei, încât preţul lui a scăzut pe jumătate. După aceea romanii au pustiit şi au ars toată cetatea.

În decursul întregului război, 97.000 de evrei au fost prinşi, un milion şi o sută de mii au murit în Ierusalim pe timpul împresurării de sabie sau de ciumă şi cei mai mulţi de foame, iar din rămăşiţa prinsă după război, cei ce au fost dovediţi că s-au luptat au fost pedepsiţi cu moartea. Tinerii frumoşi şi voinici au fost meniţi pentru parada lui Tit din Roma, cei ce aveau peste 17 ani fau fost trimişi la muncă în Egipt, cei mai mici de 17 ani au fost vânduţi, iar pe ceilalţi i-au împrăştiat ca pleava peste toată faţa pământului şi împrăştiaţi îi vedem până în ziua de astăzi. Pe timpul alegerii acesteia, au murit de foame încă 11 mii. La urmă, Tit a dat poruncă ca dărâmăturile templului şi ale cetăţii să fie făcute asemenea cu pământul, în afară de trei turnuri ce aveau să slujească ca adăpost oştirii romane. Şi Iosif Flaviu zice că aşa de deplin a fost împlinită porunca aceasta, încât nici o urmă nu se mai vedea din cetatea de odinioară.

2. Omul, menirea lui, starea lui de la început şi căderea lui în păcat

Adevăruri veşnice sunt şi acestea:

Pe Adam, cel dintâi om din lume, l-a făcut Dumnezeu după chipul şi asemănarea sa, din ţărâna pământului, şi i-a suflat în faţă suflarea vieţii, adică i-a dat sufletul care l-a făcut om viu. Pe Eva, cea dintâi femeie din lume, a făcut-o Dumnezeu dintr-o coastă a lui Adam. Şi Dumnezeu i-a binecuvântat pe amândoi, menindu-i să crească, să se înmulţească, să stăpânească pământul şi mai ales să-L preamărească pe Dumnezeu.

Aşadar, în viaţa aceasta, menirea omului este să fie stăpânul pământului, iar cea mai înaltă menire a lui este să-L caute neîncetat pe Dumnezeu, să-L cunoască, să-L iubească şi să-L preamărească, fiindcă numai Dumnezeu este Adevărul şi Binele cel nesfârşit şi fericirea cea nesfârşită şi, precum toate făpturile din lume sunt menite să-L preamărească pe Dumnezeu căci numai astfel pot ajunge la fericire, tot aşa menit e şi omul ca, numai preamărindu-L pe Dumnezeu să-şi poată câştiga fericirea cea adevărată.

Preamărirea lui Dumnezeu însă este tot atât cât împlinirea voii Lui. Şi care este voia aceasta? Sfânta Scriptură ne răspunde: „voia lui Dumnezeu aceasta este: sfinţirea voastră” (1 Tesaloniceni 4, 3). Iată de ce Însuşi Dumnezeu zice: „Sfinţiţi-vă şi veţi fi sfinţi, pentru că Eu, Domnul Dumnezeul vostru, sfânt sunt” (Leviticul 11, 44). Şi zice şi Însuşi Iisus Hristos: „Fiţi, dar, voi desăvârşiţi, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârşit este” (Matei 5, 48).

Sfinţenia sau desăvârşirea omului prin care Îl preamăreşte el pe Dumnezeu şi-şi câştigă fericirea, sunt faptele lui cele bune. Despre aceasta zice Iisus Hristos: „Aşa să

lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, aşa încât să vadă faptele voastre cele bune şi să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri” (Matei 5, 16) şi „Nu oricine îmi zice: *Doamne, Doamne*, va intra în Împărăţia cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu Celui din ceruri” (Matei 7, 21).

Fiind foarte bune toate câte le-a făcut Dumnezeu (Facerea 1, 31), se înţelege că şi omul, făcut de El, era foarte bun. Într-însul nu era nici o răutate, nici o vinovăţie, el era cu totul străin de orice păcat, era asemenea îngerilor. Aşa citim în Cartea înţelepciunii lui Solomon, „Dumnezeu a zidit pe om spre nestricăciune” (Cartea înţelepciunii lui Solomon 2, 23) şi „prin pizma diavolului moartea a intrat în lume” (Cartea înţelepciunii lui Solomon 2, 24), deci „Dumnezeu n-a făcut moartea şi nu se bucură de pieirea celor vii” (Cartea înţelepciunii lui Solomon 1, 13). Moartea este plata pentru păcatul neascultării ce l-au făcut strămoşii Adam şi Eva în rai mâncând din pomul cel oprit. Abia după păcatul acela, trupul omului a trebuit să moară, după cum citim: „pulberea să se întoarcă în pământ cum a fost, iar sufletul să se întoarcă la Dumnezeu, Care l-a dat” (Ecclesiastul 12, 7).

3. Până la venirea lui Iisus Hristos, păcatul a ținut omenirea în întuneric

„Printr-un om a intrat păcatul în lume şi prin păcat moartea” (Romani 5, 12). De atunci „Omul născut din femeie are puţine zile de trăit, dar se satură de necazuri. Ca şi floarea, el creşte şi se veştejeşte şi ca umbra el fuge şi e fără durată” (Iov 14, 1-2).

De atunci trebuie să suferim nevoile tuturor bolilor, duşmăniilor, asupririlor, prigonirilor, războaielor, durerilor şi chinurilor vieţii. De ce? Pentru că toţi suntem pătaţi cu păcatul strămoşesc din clipa zămislirii noastre şi cu acelaşi păcat ne naştem, după cum citim: „Că iată întru fărădelegi m-am zămislit şi în păcate m-a născut maica mea” (Psalmi 50, 6). Şi „Cine ar putea să scoată ceva curat din ceea ce este necurat? Nimeni!” (Iov 14, 4) (fară de botez), măcar şi o zi de va fi viaţa lui pe pământ.

Iar după naştere, trăind în lume, „toţi greşim în multe chipuri” (Iacov 3, 2) şi „nu este om care să nu păcătuiască” (3 Regi 8, 46). „Dacă zicem că n-am păcătuit, Îl facem mincinos şi cuvântul Lui nu este întru noi” (1 Ioan 1, 10). Păcatele însă sunt pentru noi cea mai mare nenorocire, fiindcă „cine săvârşeşte păcatul este de la diavolul, pentru că de la început diavolul păcătuieşte” (1 Ioan 3, 8) şi „păcatul, odată săvârşit, aduce moarte” (Iacov 1, 15), bineînţeles nu numai moartea trupească înainte de vreme, ci şi moartea veşnică şi mai ales aceasta.

Sfânta Scriptură ne arată foarte lămurit că, dacă petrecem în păcate, ne lăsăm înghiţiţi de vii de întunericul morţii. Aşa citim:

- „Dumnezeu este lumină şi nici un întuneric nu este întru El. Dacă zicem că avem împărtăşire cu El şi umblăm în întuneric, minţim şi nu săvârşim adevărul” (1 Ioan 1, 5-6).

- „Căci ce însoţire are dreptatea cu fărădelegea? Sau ce împărtăşire are lumina cu

întunericul? Şi ce învoire este între Hristos şi Veliar?” (2 Corinteni 6, 14-15).

Şi mai citim: „Copiii mei, acestea vi le scriu, ca să nu păcătuiţi” (1 Ioan 2, 1), „cel ce urăşte pe fratele său este în întuneric şi umblă în întuneric şi nu ştie încotro se duce, pentru că întunericul a orbit ochii lui” (1 Ioan 2, 11) şi „cine nu iubeşte pe fratele său, rămâne în moarte” (1 Ioan 3, 14).

Iată de ce Sfântul Ioan Gură de Aur zice că noi n-avem să ne temem nici de cei ce ne-ar răpi toate averile, nici de cei ce-ar încărca asupra noastră toate urile şi duşmăniile şi nici de cei ce ne-ar lua chiar viaţa, ci avem să ne temem de primejdia tuturor primejdiilor, anume de păcat.

Păgânii, fiind părăsiţi de Dumnezeu până la venirea lui Iisus Hristos, au făcut cele mai mari păcate, iscodind mulţime de dumnezei sau zei mincinoşi cărora le clădeau temple, le făceau chipuri cioplite (idoli), li se închinau şi le aduceau jertfe. Păgânii au născocit cu mintea lor rătăcită atâţia zei ciudaţi încât, citind despre dânşii în istoria lumii, nu ştii ce să faci: să te minunezi, să râzi, ori mai bine să plângi de milă că mintea omului a putut ajunge până la atâta ticăloşie. Şi, deoarece şi strămoşii noştri, romanii cei din vechime, erau păgâni şi primeau între hotarele ţării lor pe fiecare popor învins de ei împreună cu toţi zeii lor, după ce ei şi-au supus toate popoarele de pe atunci şi s-au făcut domnitorii lumii, în împărăţia lor cea uriaşă se adăposteau sumedenie de zei şi zeiţe, însoţindu-se şi împăraţii romani cu statuile sau chipurile lor cioplite, cărora lumea trebuia să li se închine şi să le aducă jertfe.

A fost o vreme când dregătoria cea mai înaltă din împărăţia romanilor era Senatul. El era alcătuit din 300 de bătrâni, boieri sau şi oameni de rând, cu al căror sfat se puneau la cale treburile cele mai însemnate din toată împărăţia. Părintele Augustin ne spune că Senatul a hotărât ca milioanele cele multe de oameni din împărăţia romanilor să se închine la 30 de mii de zei mincinoşi, adică la toţi idolii din lume, şi a oprit închinarea numai la unicul Dumnezeu al creştinilor din singura pricină că acest unic Dumnezeu

adevărat voieşte ca toţi oamenii să se închine numai Lui. Cei 30 de mii sunt furii şi tâlharii amintiţi de Hristos. De aceştia şi de întunericul morţii păcatelor ne-a mântuit odată pentru totdeauna Fiul lui Dumnezeu. El sufletul Său şi-a pus pentru întreaga omenire, de aceea zice: „Eu sunt Lumina lumii; cel ce Îmi urmează Mie nu va umbla în întuneric ci va avea lumina vieţii" (Ioan 8, 12) şi „Adevărat, adevărat zic vouă: Eu sunt uşa oilor. Toţi câţi au venit mai înainte de Mine sunt furi şi tâlhari, dar oile nu i-au ascultat. Eu sunt uşa: de va intra cineva prin Mine, se va mântui; şi va intra şi va ieşi şi păşune va afla. Furul nu vine decât ca să fure şi să junghie şi să piardă. Eu am venit ca viaţă să aibă şi din belşug să aibă. Eu sunt păstorul cel bun. Păstorul cel bun îşi pune sufletul pentru oile sale. Iar cel plătit şi cel care nu este păstor, şi ale cărui oi nu sunt ale lui, vede lupul venind şi lasă oile şi fuge; şi lupul le răpeşte şi le risipeşte. Dar cel plătit fuge, pentru că este plătit şi nu are grijă de oi. Eu sunt păstorul cel bun şi cunosc pe ale Mele şi ale Mele Mă cunosc pe Mine. Precum Mă cunoaşte Tatăl şi Eu cunosc pe Tatăl. Şi sufletul Îmi pun pentru oi. Am şi alte oi, care nu sunt din staulul acesta. Şi pe acelea trebuie să le aduc, şi vor auzi glasul Meu şi va fi o turmă şi un păstor" (Ioan 10, 7-16).

Acesta este singurul adevăr care duce la mântuire. Iisus Hristos zice: „Dacă veţi rămâne în cuvântul Meu, sunteţi cu adevărat ucenici ai Mei; Şi veţi cunoaşte adevărul, iar adevărul vă va face liberi" (Ioan 8, 31-32).

Şi pentru că „harul şi adevărul au venit prin Iisus Hristos" (Ioan 1, 17), de aceea „crede în Domnul Iisus şi te vei mântui" (Faptele Apostolilor 16, 31), pentru că numai El e „Calea, Adevărul şi Viaţa" (Ioan 14, 6).

Dacă-I urmăm Lui, El ne îndulceşte şi moartea vremelnică, căci „scumpă este înaintea Domnului moartea cuvioşilor Lui" (Psalmi 115, 6), şi ne păzeşte şi de moartea de veci, după cum singur zice: „Eu sunt învierea şi viaţa; cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi. Şi oricine trăieşte şi crede în Mine nu va muri în veac" (Ioan 11, 25-26).

Iar dacă ne petrecem viaţa de aici în păcate, osânda ne aşteaptă şi la moartea

vremelnică şi la cea veşnică pentru că scris este: „Moartea păcătoşilor este cumplită” (Psalmii 33, 20) şi „Departe de păcătoşi este mântuirea, că îndreptările Tale n-au căutat” (Psalmii 118, 155).

Deci întuneric şi rău de moarte pentru om este tot păcatul, iar folosul şi binele lui este îndreptarea pe calea adevărului celui veşnic al Domnului: „omul nu se îndreptează din faptele Legii, ci prin credinţa în Hristos Iisus” (Galateni 2, 16). [C. Morariu, *Epistolă către fraţi. Cetiţi, cetiţi, cetiţi*! şi „*Vă îndemn stăruitor pe voi întru Domnul, ca să citiţi scrisoarea aceasta tuturor sfinţilor fraţi*” (1 Tesaloniceni 5, 27), publicată în Foaia diecezană din Caransebeş, 1914, Nr. 17-36]

4. Pustiirea pricinuită în lume de păcate

Nu-i nici o pustiire care să fi adus în lume mai multă stricăciune decât păcatele. De aceea să nu-l lăsăm pe diavolul să ne şoptească că păcatul ar fi numai o jucărie!

Să luăm numai bine seama cum Biblia, zugrăvind chipurile oamenilor, nu ni-l arată pe nici unul fară culorile păcatelor. Aşa citim:

- „toţi au păcătuit şi sunt lipsiţi de slava lui Dumnezeu” (Romani 3, 23);

- „nu este om drept pe pământ care să facă binele şi să nu păcătuiască” (Ecclesiastul 7, 20);

- „răutatea oamenilor s-a mărit pe pământ şi toate cugetele şi dorinţele inimii lor sunt îndreptate la rău în toate zilele” (Facerea 6, 5);

- „din inimă ies: gânduri rele, ucideri, adultere, desfrânări, furtişaguri, mărturii mincinoase, hule” (Matei 15, 19);

- „Toţi am ajuns ca necuraţii şi toate faptele dreptăţii noastre ca un veşmânt întinat. Noi toţi am căzut ca frunzele uscate şi fărădelegile noastre ne luau ca vântul” (Isaia 64, 5);

- „nimeni din cei vii nu-i drept înaintea Ta” (Psalmii 142, 2).

Însă, roada păcatului este în viaţa de aici ruşinea şi moartea înainte de vreme, iar în cealaltă viaţă va fi moartea de veci: „Deci ce roadă aveaţi atunci? Roade de care acum vă e ruşine; pentru că sfârşitul acelora este moartea. Dar acum, izbăviţi fiind de păcat şi robi făcându-vă lui Dumnezeu, aveţi roada voastră spre sfinţire, iar sfârşitul, viaţă veşnică. Pentru că plata păcatului este moartea, iar harul lui Dumnezeu, viaţa veşnică, în

Hristos Iisus, Domnul nostru” (Romani 6, 21-23). Să gândim mult, mult la nespusa pustiire pricinuită de păcate, pentru că nimic nu e mai trist şi mai dureros decât să vezi că mori, şi să nu ştii pricina morţii tale!

Să gândim ce schimbare straşnică a făcut păcatul în firea tuturor oamenilor. Omul, ieşit din mâna lui Dumnezeu, era cea mai frumoasă floare a pământului. Şi ce a făcut păcatul din această floare? A ros-o ca un vierme, până ce dintr-însa s-a ales o urâciune de care singur Dumnezeu „I-a părut rău şi s-a căit Dumnezeu că a făcut pe om pe pământ” (Facerea 6, 6). Cu tot dreptul zice proorocul David: „eu sunt vierme şi nu om” (Psalmi 21, 6).

Prin păcat, inima omului este înjosită şi trasă nu la cele de sus, ci la cele de jos ale pământului. Păcatul a pus puterile sufleteşti ale omului în cea mai mare neorânduială. Păcatul a îndemnat şi îndeamnă simţurile noastre mai mult la cele rele decât la cele bune. Păcatul a prefăcut mintea noastră într-un muc slab de lumină, care nu ne poate lumina deplin căile vieţii, ci ne lasă mai mult în întuneric. Păcatul a făcut din voia noastră o corabie fără cârmaci, mânată de furtuni pe toate valurile primejdiilor morţii şi mereu respinsă să se apropie de limanul de mântuire a lui Dumnezeu. Ah, ce fiinţă nefericită şi ticăloasă este omul, asemănându-l cu ceea ce el ar fi putut să fie, dacă ar fi ascultat de Domnul Dumnezeul său. Putem uşor înţelege, de ce Sfânta Scriptură se foloseşte de cuvintele: orbire, surzenie, boală, somn şi moarte, când vrea să ni-l arate pe bietul om aşa după cum el este aievea în ziua de astăzi.

Să gândim apoi câtă jertfa a trebuit să se aducă pentru împăcarea păcatelor omeneşti. Singur Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos, a trebuit să vină pe pământ şi să ia trup omenesc, ca să ne mântuiască din blestemul călcării legii dumnezeieşti. El, care din veşnicie era la Tatăl Său şi prin care s-a făcut toată lumea, El a trebuit să pătimească pentru păcătoşi. El, Dreptul, a trebuit să moară pentru noi cei nedrepţi, ca să ne deschidă din nou calea către fericirea pierdută a cerului.

Să gândim cum Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos a fost cu totul nesocotit de oameni, a fost necinstit, batjocorit, pălmuit şi bătut. Sângele îi curgea pe crucea de pe Golgota şi, în cumplitele Sale chinuri de moarte, El strigă: „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, de ce M-ai părăsit?” (Marcu 15, 34). Şi, în clipa în care şi-a dat sufletul, „întuneric s-a făcut peste tot pământul până la ceasul al nouălea, când soarele s-a întunecat” (Luca 23, 44-45), „catapeteasma templului s-a sfâşiat în două de sus până jos, şi pământul s-a cutremurat şi pietrele s-au despicat; mormintele s-au deschis” (Matei 27, 51-52). Iată, toate acestea le-a pricinuit păcatul! Iată, cât de nespus de mare este ticăloşia lui!

Păcatul a grămădit până acum asupra pământului cele mai mari nenorociri. El i-a alungat pe Adam şi pe Eva din rai, a adus asupra lumii potopul, a nimicit cu foc şi cu pucioasă oraşele Sodoma şi Gomora, a înecat pe Faraon împreună cu oastea lui în Marea Roşie, a pricinuit dărâmarea Ierusalimului, i-a spulberat pe evrei ca pleava peste toată faţa pământului. Numai păcatele sunt pricina tuturor nevoilor şi suferinţelor de care suspină şi gem toţi oamenii şi toată firea. Îngâmfările, spurcăciunile trupeşti, pizmele, lăcomiile, mâniile, minciunile, înşelăciunile, certurile, batjocurile, dezbinările, asupririle, prigonirile, răzbunările, războaiele, toate durerile, bolile şi moartea şi toate răutăţile sunt numai puii clociţi de fiara tuturor fiarelor, anume de păcat. Păcatele au pătat şi au stricat faţa tuturor făpturilor lui Dumnezeu.

Iată că fiecare din noi are cea mai sfântă datorie să se ferească de păcate mai mult decât de oricare altă primejdie.

Căci cine ar vrea să se joace cu veninul?

Cine ar vrea să glumească cu iadul?

Cine ar vrea să se piardă de viu în focul cel nestins?

Cine ar vrea să trăiască şi mai departe, fară să-i pese de-i sunt iertate păcatele

sau nu, şi fără să-i pese de este el stăpân asupra păcatelor, sau de sunt păcatele stăpânii lui?

Cine ar vrea să trăiască şi de acum înainte fără să-i pese de este el al lui Hristos ori al diavolului?

O, de s-ar trezi în fiecare din noi simţirea aceea sfântă care să ne arăte groaznica primejdie şi ticăloşie a păcatelor! Solomon zice: „Nebunul îşi bate joc de jertfa pentru păcat” (Pildele lui Solomon 14, 9). [C. Morariu, *Sfaturi pentru tineret*, în Foaia diecezană, 1920, Nr. 51]

5. Umilința este virtutea cea dintâi şi cea mai de trebuință pentru a ne feri de păcate

Sfântul Grigorie zice: „Precum trufia e rădăcina tuturor fărădelegilor, aşa umilinţa e rădăcina tuturor virtuţilor”. Iată o asemănare care dovedeşte adevărul acesta:

Cineva vrea bunăoară să-şi clădească un palat mare şi frumos. Oare cum are el să înceapă? Răspunsul ni-l dă Iisus Hristos aşa: „Cine dintre voi vrând să zidească un turn nu stă mai întâi şi-şi face socoteala cheltuielii, dacă are cu ce să-l isprăvească? Ca nu cumva, punându-i temelia şi neputând să-l termine, toţi cei care vor vedea să înceapă a-l lua în râs, zicând: *Acest om a început să zidească, dar n-a putut isprăvi*” (Luca 14, 28-30).

De o zidire sau clădire e vorba şi la câştigarea tuturor virtuţilor creştineşti, şi încă de o zidire foarte însemnată şi cea mai de lipsă din toate câte ne trebuie, anume de zidirea deplinătăţii creştine, ca să ne putem mântui sufletul de veci. Căci precum suntem noi numiţi în Sfânta Scriptură *via Domnului*, tot aşa suntem numiţi şi *zidire*, cum zice bunăoară Sfântul Apostol Pavel: „voi sunteţi ogorul lui Dumnezeu, zidirea lui Dumnezeu” (1 Corinteni 3, 9).

Şi cum adică suntem noi zidirea lui Dumnezeu? Iată cum: la sfântul botez noi primim piatra cea dintâi a temeliei pentru această zidire în sufletul nostru, anume virtutea credinţei în Dumnezeu. Pe această piatră trebuie să clădim mai departe, ca un zidar harnic, pietrele tuturor celorlalte virtuţi creştineşti, adică nădejdea în Dumnezeu, iubirea de Dumnezeu, înţelepciunea, dreptatea, bărbăţia, cumpătarea creştinească şi tot aşa înainte, până ce casa tuturor virtuţilor noastre va fi ca o biserică sfântă şi numai Dumnezeu va locui în această biserică a sufletului nostru.

În acest înţeles şi Sfântul Apostol Pavel ne numeşte pe noi zidire: „întru El,

orice zidire bine alcătuită creşte ca să ajungă un locaş sfânt în Domnul” (Efeseni 2, 21). Aceasta e cea mai strălucită zidire la care trebuie să muncim noi singuri. De aceea ne şi îndeamnă acelaşi apostol: „fiecare să ia seama cum zideşte” (1 Corinteni 3, 10). Să se pună dar fiecare creştin şi să socotească cheltuielile ce-i lipsesc, ca să poată sfârşi această zidire menită să fie lăcaş veşnic pentru sufletul său.

Ce se cere mai întâi pentru o zidire mare? De bună seamă că bani! Şi ce se mai cere? Bani! Şi încă mai ce? Bani! Şi oare unde e comoara din care să putem lua necontenit, ca să clădim strălucita zidire a deplinătăţii noastre creştineşti? Comoara aceasta ne-o arată Fericitul Părinte Augustin care, întrebat fiind de un anume Dioscorus ce să facă ca să vină la calea adevărului şi să fie creştin deplin, iată ce răspuns i-a dat în scris: „Tu mă întrebi care-i lucrul cel dintâi ca să poţi ajunge la deplinătatea creştinească, şi eu îţi răspund: Umilinţa; şi care-i al doilea lucru? Umilinţa; şi care-i al treilea? Umilinţa; şi încă mai ce? Umilinţa!”.

Am zis mai înainte că cea dintâi piatră din temelia tuturor virtuţilor creştineşti este credinţa în Dumnezeu ce o mărturisim la sfântul botez. Dar, fară virtutea umilinţei (smerenia), nici piatra aceasta nu poate sta, ci şi ea se toceşte şi se nimiceşte. Iată de ce singur Iisus Hristos pune virtutea umilinţei la fundamentul tuturor virtuţilor, rostind în predica de pe munte prima dată: „Fericiţi cei săraci cu duhul, că a lor este Împărăţia cerurilor” (Matei 5, 3), adică fericiţi cei ce-şi umilesc mintea înaintea învăţăturilor dumnezeieşti, că numai ei îşi mântuiesc sufletele în viaţa cea fericită de veci. Iată de ce zice şi Sfântul Casian: „Clădirea virtuţii nu se poate înălţa în inimile noastre, dacă nu e pusă mai întâi umilinţa la temelie”. Asemenea zice şi Fericitul Augustin: „De vrei să fii mare, începe de la lucrul cel mai mic; dacă cugeţi să-ţi faci o clădire măreaţă de vrednicie sufletească, cugetă mai întâi la fundamentul umilinţei!”.

Câtă vreme omul e pătat cu păcate, el zace în întuneric şi în umbra morţii şi rămâne în noapte câtă vreme e cuprins de semeţia sa. Iar când începe să se micşoreze şi să

se umilească singur pe sine, atunci pe loc se întoarce la virtute şi la calea mântuirii. Să gândim numai la fiul cel pierdut din Sfânta Evanghelie. Părintele cel ceresc abia atunci l-a primit cu dragoste şi s-a bucurat de dânsul, când el cu umilinţă a zis: „Tată, am greşit la cer şi înaintea ta şi nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău" (Luca 15, 21). Asemenea, şi femeia cea păcătoasă din Sfânta Evanghelie abia atunci a primit iertarea păcatelor ei, când cu adâncă umilinţă a început a uda picioarele lui Iisus Hristos cu lacrimi, a le şterge cu perii capului ei, a le săruta şi a le unge cu mir (Luca 7, 37-38). Citind toate vieţile sfinţilor, vom vedea că toată sfinţenia lor e întemeiată pe virtutea umilinţei. Este deci dovedit cum nu se poate mai deplin, că umilinţa e cea dintâi virtute creştinească şi trebuie pusă la temelia tuturor virtuţilor, dacă vrem să ne ferim de păcate şi să ne clădim lăcaşul cel trainic al fericirii de veci.

Virtutea umilinţei ne este şi cea mai de trebuinţă pentru a ne feri de păcate. Sfântul Grigorie zice: „Cine vrea să-ţi adune virtuţi fără umilinţă, acela cară colb în vânt". Şi acelaşi sfânt părinte mai zice: „Dacă nu ai virtutea umilinţei, apoi fă chiar fapte dumnezeieşti, ele rămân deşarte". Şi păgânii faceau fapte bune, dar ei nu cunoşteau umilinţa, şi de aceea faptele acelea se puteau numi numai însuşiri bune, iar nu virtuţi.

Şi nu numai păgânii, ci chiar şi diavolii au unele însuşiri ce noi le numim virtuţi, căci să ascultăm numai ce zice Sfântul Macarie. Sfântul acesta trăia într-o pustie în cea mai mare asprime şi unui anume Evagrie, care se minuna de acest trai aşa de aspru, i-a răspuns aşa: „Ce va să zică toate acestea? Dacă eu n-aş fi numai umilit, oare diavolul nu mi-ar putea zice: tu posteşti mult - eu însă n-am atins mâncare de când sunt; tu veghezi mult - eu însă nu dorm defel; tu porţi haine aspre - eu însă n-am nici un fel de haină; tu îţi omori mădularele trupului cu multă asprime - eu însă sufăr focul şi chinurile iadului; tu nu ţii în seamă bunătăţile lumii - eu însă niciodată n-am avut bunătăţi de acestea". Iată că şi diavolii au unele însuşiri asemenea virtuţilor, care însă nu se pot numi virtuţi, fiindcă le lipseşte umilinţa. De aceea cu tot dreptul zice Sfântul Augustin: „Dacă umilinţa nu merge

înaintea a tot binelui ce-l facem, şi lângă dânsul şi după dânsul, atunci îngâmfarea şi dezvinuirea noastră ne ia totul din mâini”, adică noi nu câştigăm nimic. Fără umilinţă, orice fapte bune ale noastre nu sunt plăcute lui Dumnezeu şi noi nu putem aştepta niciodată mila Lui.

Cu greu s-ar putea afla creştini în ziua de azi care să-i întreacă pe fariseii de pe timpul lui Iisus Hristos în rugăciuni, în ţinerea posturilor şi în împlinirea celorlalte legi dumnezeieşti, şi totuşi ştim cât de aspru i-a mustrat Iisus Hristos pe acei oameni şi ce osândă grea a rostit asupra lor. Oare de ce? Pentru că fariseilor le lipsea umilinţa (smerenia). Sau nu ştim că fariseul acela, ce s-a rugat cu semeţie în biserică împreună cu vameşul, n-a aflat mila lui Dumnezeu, iar vameşul cel umilit s-a întors îndreptat la casa sa!? Şi oare n-a zis Iisus Hristos cu prilejul pildei aceleia că „cine se va înălţa pe sine se va smeri, şi cine se va smeri pe sine se va înălţa”!? (Matei 23, 12). Nu e dar mirare dacă Sfântul Ioan Gură de Aur zice la pilda aceasta: „Dacă ar trebui eu să am una din acestea două, anume toate păcatele pe lângă umilinţă sau toate virtuţile pe lângă trufie, atunci mai bucuros aş vrea să am toate păcatele pe lângă umilinţă, decât toate virtuţile pe lângă trufie”. Se înţelege că mai bucuros, deoarece cu umilinţa omul încă tot e în stare să învingă orice păcate şi să-şi mântuiască sufletul, iar dacă este el semeţ, atunci nu-l aşteaptă altceva decât pieirea, chiar de ar face el fapte dumnezeieşti, cum zice Sfântul Grigorie.

Noi meniţi suntem să ne clădim fiecare casa virtuţilor până la deplinătate, ca să aflăm într-însa liniştea vieţii de aici şi odihna de veci a sufletului nostru. Dar oare cine clădeşte o casă, fără să închege pietrele laolaltă cu tencuială? Toate virtuţile creştineşti sunt pietrele de zidit în clădirea noastră sufletească, iar umilinţa este acea trainică tencuială care ţine pietrele virtuţilor la un loc şi dă întregii clădiri tărie veşnică. Fără umilinţă, casa virtuţilor noastre, fie ea cât de deplină, va putea sta tot aşa de puţin ca şi fiecare zid care n-ar fi închegat cu tencuială. O frumoasă asemănare despre aceasta ne dă

Iisus Hristos, zicând: „Oricine aude aceste cuvinte ale Mele și le îndeplineşte, asemăna-se-va bărbatului înţelept care a clădit casa lui pe stâncă. A căzut ploaia, au venit râurile mari, au suflat vânturile şi au bătut în casa aceea, dar ea n-a căzut, fiindcă era întemeiată pe stâncă" (Matei 7, 24-25). Umilinţa este temelia cea tare de piatră a casei de care vorbeşte aici Iisus Hristos.

De altminteri, e de tot cu neputinţă şi de fel nu ne putem închipui ca un om să-şi poată clădi sălaş de fericire veşnică pentru sufletul său, dacă el n-are virtutea umilinţei, ci e robul greului păcat de moarte al trufiei sau semeţiei sau mândriei sau al falei sau al fuduliei, cum zice poporul nostru. Căci oare nu ştim că Dumnezeu, chiar din pricina acestui păcat care este cel dintâi de pe lume, i-a izgonit pe cei mai luminaţi îngeri din strălucirea cerului în întunericul iadului, unde ei s-au prefăcut în draci ori în diavoli!? Nu este aceasta destulă dovadă că Dumnezeu a voit odată pentru totdeauna să curăţească fericita împărăţie a cerurilor de păcatul trufiei, faţă de care nimic nu e mai urâcios înaintea Lui!? Nu este aceasta destulă dovadă că în acea fericită împărăţie nici chiar umbra acestui păcat nu se poate suferi!? Rămâne dar veşnic adevărat că orice semeţie ar fi încuibată într-un om, ea este într-însul semnul cel mai vădit al diavolului, şi el de fel nu poate avea nădejde de mântuirea sa sufletească până când nu se va îngriji să stârpească dinăuntrul său această buruiană veninoasă cu totul şi, în locul ei, să planteze virtutea îngerească a umilinţei.

Uşa la Împărăţia cerurilor este Iisus Hristos, căci El singur zice: „Eu sunt uşa: de va intra cineva prin Mine, se va mântui" (Ioan 10, 9). Dar cum e uşa aceasta? Toată viaţa pământească a lui Iisus Hristos ne dovedeşte că uşa Lui e mică, îngustă şi joasă, aşa că cei ce vor să intre printr-însa trebuie numaidecât să se plece sau să se umilească. Aşa de scumpă e virtutea umilinţei încât Iisus Hristos, în Fericirile Sale, zice despre cei umiliţi: „Fericiţi cei săraci cu duhul, că a lor este Împărăţia cerurilor" (Matei 5, 3). Să luăm bine seama, El nu zice că a lor va fi Împărăţia cerurilor, ci a lor este, adică cei umiliţi, chiar în

viaţa asta pământească fiind, pare că sunt în Împărăţia cerurilor.

Să mergem dar fiecare în voia Domnului, dar să nu uităm niciodată că, dacă vrem să ne facem vrednici de plata Lui, trebuie să fim „îmbrăcaţi-vă întru smerenie” - cum zice Sfântul Apostol Petru -„pentru că Dumnezeu celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriţi le dă har” (1 Petru 5, 5) [C. Morariu, *Virtutea creştină*, tom. III, Cernăuţi, 1909, pag. 5-12].

Dar zice Sfântul Augustin: „Nu orice umilinţă este adevărată. Umilinţa adevărată e iscusită, ea ştie a ţine în tot locul măsura şi a merge spre ţinta cea dreaptă. Există o umilinţă a fricii de rob, o umilinţă a neştiinţei şi o umilinţă a bolânziei (nebuniei). Umilinţa adevărată ştie a deosebi locul, timpul şi împrejurările”, sau - cum zice Sfântul Grigorie cel Mare - „ştie a se păzi cu grijă să nu întrecem măsura, şi aşa să ne lepădăm de drepturile ce ni se cuvin”.

Negândind că „la Dumnezeu însă toate sunt cu putinţă” (Matei 19, 26), un intelectual de-ai noştri, foarte cumsecade, lipsit momentan de umilinţă, mi-a mărturisit că el crede în toate cele ale legii noastre creştineşti, dar nu poate crede cum să fi putut preacurata Fecioară Maria a-L naşte pe Iisus Hristos pe altă cale decât pe cea firească.

Lipsit de umilinţă şi având numai o spoială de cultură teologică, mi-a făcut observaţie un enoriaş al meu, după ce la o înmormântare am citit Sfânta Evanghelie şi i-am întins Sfânta Carte s-o sărute: „Ha, ha, ha, und Sie glauben daran? Das ist eine Fabel!” (adică, hohotind mi-a zis: Şi dumneata crezi în cele citite? Asta-i o fabulă!).

Lipsa de umilinţă şi spoiala de cultură teologică l-a făcut şi pe un doctor de-ai noştri în sfânta teologie să-mi răspundă la întrebarea foarte serioasă pe care i-am pus-o, ce crede el despre învăţătura noastră creştinească: „Cred ceea ce cutare papă a zis către cardinalul său, când a intrat în catedrala din Lyon şi a găsit tot poporul îngenuncheat: Si vulgus decipi vuit, ergo decipiatur! (Dacă lumea vrea să fie înșelată, atunci să fie înșelată!)”.

Lipsa de umilinţă şi spoiala de cultură teologică a fost pricina pentru care un preot de-ai noştri nu pregătea nicicând Sfintele Taine pentru bolnavi ci, când se întâmpla să fie chemat la împărtăşirea unui bolnav, lua o bucăţică de orice pâine în locul celei anume prescrise.

Pomelnicul acesta de păcate - venin sufletesc, căruia în starea de decadenţă din ziua de astăzi a Bisericii noastre i s-ar putea încă multe adăuga - nu mai e de tăinuit, ci numaidecât de dat în vileag ca pildă de cea mai groaznică primejdie de moarte ce ne aşteaptă pe toţi, dacă nu ne vom pocăi.

În 1923 am făcut cunoştinţă în Govora cu un deputat din Cameră. A doua zi, citind eu, lângă Izvorul Ferdinand, cartea Mitropolitului Primat Doctor Cristea, *Trei ani de Arhipăstorie*, chiar la locul unde se zice că cineva vrea să scoată afară învăţământul religios din şcolile Regatului român şi, fiind deputatul amintit aproape de mine, îi arăt pasajul respectiv, îi spun ce cuprinde şi-l rog să citească. El îmi răspunde:

- Nu citesc, nu, pentru că vom scoate noi religia afară din şcoli!

Eu îi zic: Să nu-ţi ajute Dumnezeu!

Şi el îmi replică: Cu, ori fără ajutorul lui Dumnezeu, noi vom scoate-o afară!

Iisus Hristos zice: „Eu sunt Lumina lumii” (Ioan 8, 12) şi „Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa” (Ioan 14, 6). Iată pe **Cine** vrea deputatul român să scoată afară din şcolile noastre!

6. Lupta împotriva păcatelor

Nimic nu întunecă mai mult ochii sufletului şi nu amuţeşte mai sigur glasul cugetului decât un păcat care îl faci cu voia şi cu ştirea ta. Fie păcatul acela cât de mic, el este foarte primejdios. O mică gaură poate îneca întreaga corabie, şi o mică scânteie poate nimici şi casa cea mai mare. Tot aşa şi un mic păcat, ascuns cu ştiinţă în inima noastră, poate să ne piardă sufletul pe vecie. Să începem dar lupta împotriva oricărui păcat, fie el cât de mic.

Ce minunat de frumoase sunt cuvintele Sfintei Scripturi: „Prindeţi vulpile, prindeţi puii lor, ele ne strică viile" (Cântarea cântărilor 2, 15), adică prindeţi şi ucideţi păcatele cele mici care strică sufletele voastre!

Sigur că nici un păcătos n-a gândit de la început că se va cufunda aşa de adânc în noroiul păcatelor. Fiecare a făcut întâi un păcat mic, apoi un păcat mai mare, apoi altele şi mai grele, până ce în sfârşit s-a înecat cu totul în mocirla fărădelegilor. Să ne luptăm dar vitejeşte împotriva fiecărui păcat chiar din clipa în care el ne ispiteşte. Să nu ne împăcăm cu el în nici un chip, să nu-l lăsăm să se furişeze în inimile noastre, fie el şi cel mai neînsemnat. Cât de mic e vârful unui ac şi totuşi, dacă el face numai o găurică, trage după sine şi aţa cea mai lungă. Să gândim la cuvintele apostolului: „Oare nu ştiţi că puţin aluat dospeşte toată frământătura?" (1 Corinteni 5, 6).

Nu numai unul din cei păţiţi ne-ar putea istorisi că nenorocirea întregii sale vieţi i-a pricinuit-o numai împăcarea cu cel dintâi păcat. El ne-ar putea spune că întâi a început a minţi şi a înşela în lucruri mici, apoi, pas cu pas, s-a tot înrăutăţit, aşa încât a ajuns să facă fărădelegi la care mai înainte nici nu visa, până ce în sfârşit şi-a pierdut şi slujba şi averea şi sănătatea şi toată liniştea şi, înainte de iadul de veci, îşi are iadul aici pe

pământ.

Astfel de pilde îngrozitoare să ne fie totdeauna înaintea ochilor, mai ales când e vorba de adevăr, dreptate, cinste şi omenie. Să avem grijă să ne fie cugetul cu totul curat. Să gândim la cuvintele Mântuitorului: „Cel ce este credincios în foarte puţin şi în mult este credincios; şi cel ce e nedrept în foarte puţin şi în mult este nedrept” (Luca 16, 10).

Zică lumea ce vrea, păcatele răutăţi rămân, fie ele mici ori mari. Toate deprinderile cele rele izvorăsc din fapte rele mici, şi cea mai mică faptă rea pricinuieşte adesea cea mai mare nenorocire. Toporul a cerut pădurii numai o mică bucăţică de lemn, pădurea s-a învoit, toporul şi-a făcut coadă şi a tăiat toţi copacii. Aşa cere diavolul să bage numai o mică aşchie în inima noastră şi, dacă noi ne învoim, în curând suntem ai lui cu totul.

Sunt două căi pe care ajungi într-o prăpastie: una este să te arunci în ea, alta este să mergi încet pe trepte în jos. Şi sunt două căi de mers la iad. Puţini descreieraţi ori deznădăjduiţi se aruncă în el cu ochii deschişi, cei mai mulţi încep a se coborî în străfundurile lui pe treptele micilor păcate. Fă începutul numai cu un mic păcat şi, în curând, păcatele cele grele te vor trage tot mai în jos. Chiar păgânul Iuvenal zice: „Cine s-a mulţumit numai cu un singur păcat?”.

Foarte bine ne arată Ieremie Taylor cum omul înaintează pe calea păcatelor. El zice: „Păcatul îl înspăimântează mai întâi pe om, apoi i se face plăcut, uşor şi înveselitor. Mai departe i se tot îndeasă şi i se preface în datină ce nu se mai poate stârpi. Apoi omul nu mai vădeşte dorinţa de a se pocăi şi, la urma urmelor, numai osânda îl aşteaptă”.

Mult ne e ajutată lupta împotriva păcatelor dacă ne gândim că în tot locul, în casă, în câmp, între mai mulţi oameni sau când suntem singuri, oriunde ne-am afla, ochii lui Dumnezeu ne văd totdeauna: „Ochii Domnului sunt pretutindeni, veghind asupra celor buni şi asupra celor răi” (Pildele lui Solomon 15, 3). „Domnul cercetează toate inimile şi

cunoaşte toată mişcarea gândurilor. De Îl vei căuta pe El, Îl vei găsi, iar de Îl vei părăsi şi El te va părăsi. Bagă de seamă însă, de vreme ce Domnul te-a ales să zideşti locaş sfinţeniei Lui, fii tare şi fă ceea ce a rânduit El” (1 Paralipomena (cartea Cronicilor) 28, 9-10).

Să gândim necurmat că avem de lucru cu Dumnezeu care nicicând nu doarme şi pe toate le vede, toate le ştie. Noi putem să-i înşelăm pe părinţii noştri ori pe alţi oameni, putem să le spunem minciuni ori să ne facem în faţa lor mai frumoşi decât ne simţim în inima noastră, dar pe Dumnezeu nu-L putem înşela, pentru că El cunoaşte toate tainele noastre. El ne ţine în lumină şi cele mai ascunse păcate şi, spre marea noastră ruşine, dacă noi nu ne vom pocăi, ele ne vor fi arătate într-o zi înaintea întregii lumi.

Cât de puţin cugetă oamenii la acest lucru aşa de mare! Câte răutăţi nu fac ei, care cu bună seamă nu le-ar face, dacă ar gândi că ele vor fi odată vădite. Da, mulţime de bieţi nenorociţi au gânduri ce nu se pot arăta nici în lumina dreptăţii dumnezeieşti, nici în a celei omeneşti. Mulţime de astfel de oameni gândesc, grăiesc pe furiş vorbe, ori fac în întuneric fapte pentru care sângele li s-ar urca în faţă de ruşine, dacă ei ar şti că gândurile, vorbele şi faptele acelea vor fi odată descoperite şi judecate nu de Dumnezeu, care cu bună seamă le va judeca, ci de semenii lor.

Un sunet de paşi apropiaţi a împiedicat de multe ori planul unei fapte rele. O batere la uşă a fost adeseori de ajuns ca să zădărnicească împlinirea unei fărădelegi. Şi ce ticăloşie cumplită e să-i vezi pe oameni temându-se numai de ochii omeneşti şi nesfiindu-se de „ochii Celui în faţa Căruia noi vom da socoteală” şi „nu este nici o făptură ascunsă înaintea Lui, ci toate sunt goale şi descoperite” (Evrei 4, 13). O, de am urma cu toţii tânărului Iosif, care în mod deosebit de ochii lui Dumnezeu s-a sfiit, când stăpâna sa a voit să-l ducă în ispita păcatului. Nimeni nu era în casă să-l poată vedea, nici un ochi omenesc n-ar fi putut mărturisi împotriva lui şi totuşi evlaviosul tânăr zice: „Cum dar să fac eu acest mare rău şi să păcătuiesc înaintea lui Dumnezeu?” (Facerea 39, 9).

Să ne întrebăm dar totdeauna: Gândesc eu că Dumnezeu mă vede? Să trăim numai ca înaintea ochilor Stăpânului lumii: „Şi a umblat Enoh înaintea lui Dumnezeu” (Facerea 5, 22) Umblarea sau traiul de felul acesta va fi odată pentru noi cerul, va fi vederea lui Dumnezeu pe vecie. Să nu grăim nici o vorbă pe care să n-o poată suferi şi Dumnezeu. Să nu scriem nici un cuvânt, care să nu fie plăcut şi lui Dumnezeu. Să nu mergem în nici un loc, unde îngerul păzitor al vieţii noastre ar fi silit să se depărteze de noi. Să nu citim nimic, fără să fim totdeauna gata a zice: Iată, Doamne, eu cele bune şi de folos mă silesc a le şti şi a le urma!

Să nu petrecem timpul niciodată în trândăvie, ci să-l folosim aşa încât, dacă în toată clipa Domnul ne-ar întreba „Ce faci tu?”, fiecare dintre noi să poată răspunde: „Cercetează-mă, Doamne, şi cunoaşte inima mea; încearcă-mă şi cunoaşte cărările mele şi vezi de este calea fărădelegii în mine şi mă îndreptează pe calea cea veșnică” (Psalmi 138, 23-24). [Foaia diecezană, 1921, Nr. 5, pag. 2-4]

7. Ajutorul cel mai mare în lupta contra păcatelor

Ajutorul acesta ni-l dă numai Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos. Ca să ni-l dea însă, noi trebuie să-L cunoaştem pe Mântuitorul nostru. Câtă vreme ne lipseşte cunoştinţa aceasta, zadarnice rămân toate opintirile de a ne mântui.

Dar trebuie de spus că pe Iisus Hristos nu-L cunoşti, dacă ştii numai istoria vieţii Lui celei sfinte, ci Îl cunoşti abia atunci, când Îl simţi ca pe cel mai scump şi mai sfânt odor al sufletului tău, şi mereu năzuieşti să-ţi îndrepţi toate clipele traiului numai după voia Lui. Când ştii hotărât că gândeşti totdeauna, vorbeşti totdeauna şi făptuieşti totdeauna numai aşa cum vrea Iisus Hristos, atunci poţi zice că Îl cunoşti pe Mântuitorul tău şi eşti prietenul Lui, fiindcă El singur ne asigură: „Voi sunteţi prietenii Mei, dacă faceţi ceea ce vă poruncesc” (Ioan 15, 14).

Siliţi-vă dar, creştinilor, cum zice Sfântul Apostol Pavel: „Ca să-L cunosc pe El şi puterea învierii Lui şi să fiu primit părtaş la patimile Lui, făcându-mă asemenea cu El în moartea Lui” (Filipeni 3, 10). Întăriţi-vă în Iisus Hristos aşa încât să puteţi zice oricând: Numai Hristos este preaputernicul meu ajutor la toate nevoile, El este pacea şi tăria mea, El este viaţa şi mângâierea mea, El este Doctorul şi Păstorul meu, Mântuitorul şi Dumnezeul meu!

De ce vă îndemn eu aşa de stăruitor la acest lucru? Pentru că în Iisus Hristos avem „răscumpărarea prin sângele Lui, adică iertarea păcatelor. Acesta este chipul lui Dumnezeu celui nevăzut, mai întâi născut decât toată făptura. Pentru că întru El au fost făcute toate, cele din ceruri și cele de pe pământ, cele văzute, și cele nevăzute, fie tronuri, fie domnii, fie începătorii, fie stăpânii. Toate s-au făcut prin El și pentru El. El este mai înainte decât toate și toate prin El sunt aţezate. Şi El este capul trupului, al Bisericii; El

este începutul, întâiul născut din morţi, ca să fie El cel dintâi întru toate. Căci în El a binevoit (Dumnezeu) să sălășluiască toată plinirea. Şi printr-Însul toate cu Sine să le împace, fie cele de pe pământ, fie cele din ceruri, făcând pace prin El, prin sângele crucii Sale” (Coloseni 1, 14-20).

Numai în Iisus Hristos îşi află sufletul nostru deplină mulţumire pentru toate trebuinţele sale. Noi singuri nu avem nici dreptate, nici pace, nici mângâiere, nici curaj, nici răbdare, nici puterea de a trece nepătaţi prin răutăţile lumii acesteia. Numai în Iisus Hristos avem milă, pace, înţelepciune, dreptate, sfinţenie, mântuire. Noi putem face fapte bine plăcute lui Dumnezeu numai atunci când ne încredem cu totul în Iisus Hristos. Numai aşa suntem deplin înarmaţi şi numai aşa vom învinge.

Adevărata taină a tăriei, a sănătăţii şi înaintării sufletului pe calea binelui este să trăieşti numai în Iisus Hristos, să te uiţi numai la El şi să-ţi cauţi în El toată puterea. Apostolul Pavel zice: „Toate le pot întru Hristos, Cel care mă întăreşte” (Filipeni 4, 13).

Să ne îngrijim dar din răsputeri ca Iisus Hristos să fie comoara cea mai sfântă a sufletelor noastre şi să mergem numai la El, dacă vrem să ajungem la sfârşitul cel bun al vieţii.

La orice trebuinţă, cel dintâi pas să ne fie îndreptat către Hristos.

Ne trebuie sfat prietenesc? Hristos ne este cel mai bun prieten, căci „mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să şi-l pună pentru prietenii săi” (Ioan 15, 13).

Ne simţim nevrednici din pricina păcatelor? Să nu ne temem, căci Domnul zice: „De vor fi păcatele voastre cum e cârmâzul, ca zăpada le voi albi, şi de vor fi ca purpura, ca lâna albă le voi face” (Isaia 1, 18).

Ne simţim noi slabi de a-L urma pe Hristos? Să n-avem frică, că El ne va da pe Duhul Sfânt ca să locuiască în noi şi să ne îndrepte la tot binele şi adevărul.

Ne pricinuiesc griji multele noastre slăbiciuni? Să nu şovăim defel, pentru că nu e nici un duh necurat pe care Iisus Hristos să nu-l poată izgoni, nu e nici o neputinţă, pe care El să n-o poată vindeca. Şi dacă ne-ar nelinişti orice îndoieli, să ne scuturăm de ele, că doară Hristos ne spune: „Veniţi la Mine toţi cei osteniţi şi împovăraţi şi Eu vă voi odihni pe voi” (Matei 11, 28). Şi tot El zice: „pe cel ce vine la Mine, nu-l voi scoate afară” (Ioan 6, 37).

Iisus Hristos cunoaşte deplin inima fiecăruia şi are milă de orice slăbiciune a noastră. Noi nu vom avea nici o dezvinovăţire dacă-L vom părăsi pe cel mai bun Prieten al nostru, pe Mântuitorul lumii întregi. Deci, dacă ne e dragă viaţa şi mai ales dacă vrem să ieşim deplin biruitori din lupta împotriva tuturor păcatelor şi aşa să scăpăm de muncile cele veşnice ale iadului, să ne silim a-L cunoaşte pe Iisus Hristos cât se poate mai mult şi mai bine, şi să ne îndreptăm tot traiul numai după voia Lui! [Foaia diecezană, 1923, Nr. 1, pag. 2 şi 3]

8. Cunoştinţa lui Iisus Hristos ne-o chezăşuieşte citirea Bibliei sau a Sfintei Scripturi şi îndeobşte toată învăţătura creştinească

În Biblie sau în Sfânta Scriptură, Iisus Hristos ne întâmpină singur ca Doctorul acela, care ne arată cum să ne vindecăm de păcate şi cum putem trece la viaţa cea fericită de veci. În cartea aceasta sfântă, se află tot ce trebuie să ştim ca să avem pace, să ne sfinţim şi să ne mântuim nu numai în traiul de aici, ci şi în cel veşnic.

Proorocul David întreabă: „Prin ce îşi va îndrepta tânărul calea sa?”. Şi răspunde singur: „Prin păzirea cuvintelor Tale” (Psalmii 118, 9). Doamne! Iată că fiecare dintre noi e dator de tânăr să-şi ţină calea vieţii curată. Dar noi, românii, ne-am încredinţat mântuirea, acum câţiva zeci de ani, numai şcolilor de înţelepciune curat omenească şi, cu înşelăciunea aceasta, ne-am trezit la urmă aşa de bolnavi, încât acum cu dor aşteptăm mângâierea cuvintelor din Sfânta Scriptură: „Nici iarbă de leac, nici alifie nu i-a vindecat, ci cuvântul Tău, Doamne, cel ce toate le vindecă” (Cartea înţelepciunii lui Solomon 16, 12). Cuvântul acela, unicul leac de deplină însănătoşire, se îngrijesc oameni luminaţi de-ai noştri să-l dea în curând întregului nostru popor. Biblia se tipăreşte cu zor în Bucureşti.

[Preotul C. Morariu a susţinut intens tipărirea Bibliei în limba română şi distribuirea ei cu un preţ mic. El va înfiinţa în anul 1912, la Suceava, Institutul Biblic Românesc. După o intensă activitate publicistică privind promovarea acestei idei, Mitropolitul Primat Doctorr Miron Cristea va prelua în statutul Bisericii Autocefale Române obligaţia susţinerii la nivel central a unui Institut Biblic. În text, părintele îşi mărturiseşte bucuria că Institutul Biblic de la Bucureşti pregătea tipărirea Bibliei. Vezi: C. Morariu, *Cursul vieţii mele. Memorii*, Ed. Hurmuzachi, Suceava, 1998, pag. 138-140. (nota editorului)].

Ce bucurie va fi atunci, când fiii şi fiicele neamului nostru se vor deprinde de

tineri a citi Biblia, cumpărându-şi fiecare câte una şi nelăsându-se înşelaţi de vorbele unora, cum că această carte ar fi bună numai pentru oamenii cei bătrâni. Ce bucurie va fi atunci, când noi românii, şi tineri şi bătrâni, vom citi cartea aceasta sfântă cu nespus de mare folos, când ne vom curăţi de legiunile de păcate care astăzi ne omoară. Vom împlini astfel voia lui Dumnezeu, sfinţindu-ne mereu, şi aşa ne vom mântui întreaga viaţă, şi aceasta vremelnică şi cea veşnică!

Din Biblie, toţi drepţii şi sfinţii lui Dumnezeu şi-au adunat pricepere şi înţelepciune. Timotei cunoştea cartea aceasta, pe când era încă copil. Deci nimeni să nu dispreţuiască cuvântul dumnezeiesc din Biblie, căci „cel ce nu ia în seamă cuvântul (lui Dumnezeu) este dat pierzării, iar cel ce se teme de porunca Lui, este răsplătit” (Pildele lui Solomon 13, 13).

Înainte de citirea Bibliei ne vom ruga mai întâi lui Dumnezeu, ca Duhul Sfânt să ne lumineze ochii minţii şi să ne ajute a înţelege bine cele ce citim. Vom citi apoi cartea aceasta cu sfinţenie, căci ea nu-i cuvânt omenesc, măcar că e scrisă de oameni, ci e curat cuvântul lui Dumnezeu, pe care l-au scris oameni însufleţiţi de Duhul dumnezeiesc. Şi vom mai citi Biblia cu credinţa neclintită că rău e tot ceea ce ea ne spune că e rău, şi bine e tot ceea ce ea ne spune că e bine. Rea e orice învăţătură care nu se potriveşte cu învăţătura Bibliei ori a Sfintei Scripturi. Păcătoasă e orice faptă a vieţii noastre, dacă ea e împotriva Sfintei Scripturi. De astfel de fapte noi trebuie să ne ferim numaidecât.

Citim că regele Ioachim, ascultând cuvintele Sfintei Scripturi, a tăiat toate filele ei şi le-a aruncat în foc (Ieremia 36, 23). De ce a făcut el aşa? Pentru că adevărul cel veşnic şi sfânt nu se potrivea cu viaţa lui păcătoasă. Iar regele Iosia, „când a auzit regele cuvintele legii (dumnezeieşti) şi-a rupt hainele sale (de întristare)” (2 Paralipomena (Cartea cronicilor) 34, 19). O, iubiţilor cititori, de aţi urma şi voi lui Iosia şi nu lui Ioachim!

Vom citi apoi Sfânta Scriptură regulat. Asta e calea, pe care putem ajunge să

cunoaştem cuvântul lui Dumnezeu cum se cuvine. Ochirea pe fugă în Biblie aduce puţin folos, ea nu ne deschide toate comorile Duhului Sfânt şi nu ne face vrednici să purtăm cu vitejie sabia duhului în ceasurile ispitelor. Ne vom înarma însă regulat şi necontenit cu armele adevărurilor celor sfinte şi atunci curând vom cunoaşte deplin puterea şi preţul lor. Atunci, în clipele ispitelor, aducerile aminte din Sfânta Scriptură se vor ivi înaintea ochilor noştri sufleteşti ca nişte ostaşi viteji gata să se arunce în luptă şi mai bine să moară decât să se lase învinşi de păcate. Atunci, la vreme de descurajare, vom afla mângâiere în făgăduinţele dumnezeieşti şi, când vom fi zbuciumaţi de îndoieli, lumina senină a cuvântului celui veşnic va împrăştia toată ceaţa şi pâcla sufletului nostru. Atunci şi noi vom putea zice ca proorocul David: „În inima mea am ascuns cuvintele Tale, ca să nu greşesc Ție" (Psalmi 118, 11). Atunci, cuvintele Bibliei, cum zice Solomon, „te vor conduce când vei vrea să mergi; în vremea somnului te vor păzi, iar când te vei deştepta vor grăi cu tine" (Pildele lui Solomon 6, 22).

De ce stau eu atâta de vorbă despre citirea Bibliei? Pentru că ne aflăm într-o vreme când foarte mulţi oameni sunt deprinşi a citi şi se tipăresc mulţime de scrieri, deşi puţine aduc folos. În ziua de astăzi este o adevărată patimă cu tipăritul de cărţi, gazete şi de felurite scrieri. Ce minune ar fi dacă în toate tipăriturile acestea s-ar afla duhul legii creştineşti! Dar tocmai asta e nenorocirea cea mare, că în cele mai multe din ele stă ascuns veninul satanei. Bietul om neştiutor le cumpără, le citeşte, şi aşa, pentru banul lui agonisit cu atâta muncă, îşi otrăveşte sufletul, pregătindu-l pentru osânda de veci.

Să ne păzim mai mult decât de foc şi decât de orice primejdie de moarte de cititul scrierilor celor otrăvitoare! Ar fi cea mai mare nenorocire să citim toate blestemăţiile ce ne aţâţă simţurile la fărădelegi, şi să lăsăm la o parte cărţile cele sfinte şi mai ales Biblia, după ce ea va ieşi tipărită. Să dăm cinstea cuvenită Sfintei Scripturi în toate zilele vieţii noastre! Înainte de a citi altceva, să citim mai întâi Sfânta Biblie! Şi să luăm tare bine seama la ceea ce citim! Să preţuim orice scriere numai după duhul legii

creştineşti. În care vom afla mai mult duh creştinesc, acelea sunt cele mai bune; iar în care vom afla puţin duh creştinesc sau nu vom afla defel, acelea sunt cele mai rele. [Foaia diecezană, 1921, Nr. 3, pag. 2 şi 3]

În toată învăţătura creştinească ni se face cunoscut Iisus Hristos. Să ne folosim dar de toate darurile ce Dumnezeu le-a lăsat Sfintei noastre Biserici. Să mergem regulat la lăcaşul Domnului, de câte ori nu suntem împiedicaţi de greutăţi ce nu le putem înlătura. Să ne împlinim datoria asta cu tot dinadinsul şi să jertfim zilele cele sfinte numai Domnului. Să nu cutezăm a nesocoti Biserica şi darurile ei sfinţitoare zicând că nu vedem folosul lor. Numai un nebun ar putea gândi să clădească o casă fară să se folosească de scări şi de schele. Şi tot aşa numai un nebun ar putea nesocoti Biserica lui Dumnezeu şi darurile ei sfinţitoare care sunt unicele scări şi schele cu ajutorul cărora putem sfârşi clădirea mântuirii noastre. Cuvântul dumnezeiesc, pe care-l auzim prin biserici, are un glas tainic ce pe nesimţite grăieşte multora, deşi ei nu-l primesc în inima lor. Şi rar se întâmplă ca glasul acela să nu ne trezească când auzim cum el mustră păcatele, cum laudă viaţa sfinţeniei, cum Îl preamăreşte pe Hristos şi cum osândeşte lucrurile diavolului. E cu neputinţă să rămâi nepăsător ascultând Duminică după Duminică şi sărbătoare după sărbătoare, cum acel glas zugrăveşte în culorile cele mai luminoase, pe de o parte icoana împărăţiei cereşti şi a fericirii celei veşnice, iar pe de altă parte icoana deşertăciunii şi a zădărniciei tuturor zbuciumărilor lumeşti. E cu neputinţă să te arunci într-un trai destrăbălat şi urât câtă vreme mereu auzi glasul acela care te cutremură şi te înfioară. Cuvântul dumnezeiesc îi păzeşte pe mulţi de temniţă şi de spânzurătoare, deşi, numai din pricina lor, nu-i păzeşte şi de iad.

Să respingem toată pricina care ne-ar ademeni să nu cinstim zilele cele sfinte. Căci, începând a necinsti aceste zile, în curând ne vom dezgusta şi de Sfânta Biserică. Încetând a merge la Sfânta Biserică, vom înceta a citi şi cartea lui Dumnezeu, Sfânta Scriptură sau Sfânta Biblie şi, necitind cartea aceasta, în curând nu-L vom mai cinsti nici

pe Însuşi Dumnezeu. Iată că, cine începe a nu mai avea Duminică şi sărbătoare, acela sfârşeşte cu aceea că Îl pierde şi pe Dumnezeu şi, pierzându-L pe Dumnezeu, se-nţelege că se pierde şi pe sine însuşi.

Folos nespus de mare avem dacă cinstim Duminicile şi sărbătorile. Folosul acela ni-L spune Sfântul Duh prin rostirea proorocului Isaia aşa: „Dacă îţi vei opri piciorul tău în ziua de odihnă şi nu-ţi vei mai vedea de treburile tale în ziua Mea cea sfântă, ci vei socoti ziua de odihnă ca desfătare şi vrednică de cinste, ca sfinţită de Domnul, şi vei cinsti-o, fără să mai umbli, fără să te mai îndeletniceşti cu treburile tale şi fără să mai vorbeşti deşertăciuni, atunci vei afla desfătarea ta în Domnul” (Isaia 58, 13-14).

Un lucru e hotărât ştiut, anume că purtarea noastră în zilele cele sfinte dovedeşte în chipul cel mai lămurit pregătirea noastră pentru călătoria la cer. Traiul nostru din aceste zile închipuieşte traiul ceresc şi este o părticică din el. Cine crede că zilele sfinte sunt menite pentru plăcerea sa, acela poate fi deplin încredinţat că inima lui trebuie numaidecât să se schimbe cu totul. [Foaia diecezană, 1921, Nr. 6, pag. 1-3]

9. Rugăciunea şi puterea ei

Să nu uităm că rugăciunea este cel dintâi pas pe calea pocăinţei. Fiecare trebuie să rămână uimit de puterea uriaşă pe care Duhul Sfânt o dă oamenilor prin rugăciune. În ziua Învierii, seara, „uşile fiind încuiate, unde erau adunaţi ucenicii de frica iudeilor, a venit Iisus şi a stat în mijloc” (Ioan 20, 19). Iar după ce au primit pe Duhul Sfânt, aceiaşi ucenici au ieşit cu cea mai mare îndrăzneală înaintea norodului evreiesc adunat „din toate neamurile care sunt sub cer” la serbarea Rusaliilor în Ierusalim, şi au cuvântat astfel încât „erau uimiţi toţi şi se minunau zicând: Iată, nu sunt aceştia, care vorbesc, toţi galileieni? Şi cum auzim noi fiecare limba noastră, în care ne-am născut?” (Faptele Apostolilor 2, 5, 7-8).

Aceiaşi ucenici şi-au ridicat glasul, îndemnând: „Pocăiţi-vă şi să se boteze fiecare dintre voi în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre, şi veţi primi darul Duhului Sfânt”, şi au grăit cu atâta putere încât „în ziua aceea s-au adăugat ca la trei mii de suflete”, adică cam trei mii de evrei s-au făcut creştini (Faptele Apostolilor 2, 38, 41).

Puterea Duhului Sfânt a înzestrat pe apostoli nu numai cu darul de a grăi în felurite limbi, ci le-a dat şi curajul leului, mântuindu-i cu totul de frica de oameni de care erau cuprinşi mai înainte, ba, după cum ne dovedeşte întreaga lor viaţă, avântându-i şi până la înălţimea aceea unde omul, ca unealtă pentru preamărirea lui Dumnezeu şi mântuirea fraţilor, cu bucurie şi cu dragoste priveşte chiar în faţa morţii sale nefireşti. Puterea Duhului Sfânt, a cărui roadă este „dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credinţa, blândeţea, înfrânarea, curăţia” (Galateni 5, 22-23), a arătat în curând cea mai frumoasă icoană a vieţii cereşti între credincioşii lui Hristos de pe pământ, căci citim: „Iar inima şi sufletul mulţimii celor ce au crezut erau una şi nici unul

nu zicea că este al său ceva din averea sa, ci toate le erau de obşte. Şi cu mare putere apostolii mărturiseau despre învierea Domnului Iisus Hristos şi mare har era peste ei toţi. Şi nimeni nu era între ei lipsit, fiindcă toţi câţi aveau ţarini sau case le vindeau şi aduceau preţul celor vândute, şi-l puneau la picioarele apostolilor. Şi se împărţea fiecăruia după cum avea cineva trebuinţă" (Faptele Apostolilor 4, 32-35).

Unde ai mai auzit sau ai mai văzut, cititorule, minunea ca toţi creştinii dintr-un loc să-şi vândă ţarinile şi casele, şi preţurile celor vândute să fie spre folosul tuturor, fară deosebire de săraci ori bogaţi? Unde ai mai văzut minunea ca, dintre toţi creştinii dintr-un loc, nici unul să nu zică că este ceva al său din cele ce le are, ci toate averile lor să fie ale obştii întregi? Unde ai mai văzut minunea, ca toţi oamenii dintr-un loc să fie o inimă şi un suflet prin legătura celei mai depline şi mai sfinte iubiri, care e singurul cheag de mântuire al creştinilor!? Vezi, numai puterea Duhului Sfânt, dobândită prin rugăciune, e în stare să facă minuni de acestea.

Dar sunt dovezi, cititorule, că rugăciunea cârmuită de puterea Duhului Sfânt face minuni nu numai în sufletul omenesc, ci şi în afară de el. Prin rugăciunea lui Avraam s-a mântuit nepotul său Lot cu cele două fiice ale sale de focul care a mistuit oraşele Sodoma şi Gomora (Facerea 19, 29, 30).

Prin rugăciunea lui Avraam, „Dumnezeu a vindecat pe Abimelec, pe femeia lui şi pe roabele lui" (Facerea 20, 17).

„S-a rugat Isaac Domnului pentru Rebeca, femeia sa, că era stearpă; şi l-a auzit Domnul şi femeia lui, Rebeca, a zămislit" (Facerea 25, 21).

Proorocul Moise, rugându-se la lacul Mera, Domnul i-a arătat un lemn pe care el l-a băgat în apă şi s-a îndulcit apa cea amară (Ieşirea 15, 25). Tot Moise a stors, prin rugăciune, apă din stânca Horeb (Ieşirea 17). Core, Datan şi Abiron împreună cu 250 de bărbaţi s-au sculat împotriva lui Moise şi a lui Aaron. Rugându-se Moise Domnului, „şi-a deschis pământul gura sa şi i-a înghiţit pe ei şi casele lor. A ieşit apoi foc de la Domnul şi

a mistuit pe cei două sute cincizeci de bărbaţi” (Numerii 16, 32-35).

Prin rugăciunea lui Iosua Navi, israelitenii au bătut pe cinci împăraţi, asupra oştilor cărora „Domnul a aruncat din cer asupra lor grindină mare, până la Azeca, şi cei ce au murit de grindină au fost mai mulţi decât cei ucişi de fiii lui Israel cu sabia în luptă” (Cartea lui Iosua Navi 10, 11). Rugăciunea aceluiaşi Iosua Navi a oprit pe loc soarele şi luna şi „soarele a stat în mijlocul cerului şi nu s-a grăbit către asfinţit aproape toată ziua. Şi n-a mai fost nici înainte, nici după aceea, o astfel de zi în care Domnul să asculte aşa glasul omului” (Cartea lui Iosua Navi 10, 13-14).

Proorocul Samuel zice către norod: „Acum sculaţi-vă şi priviţi la lucrul cel mare pe care-l va face Domnul înaintea ochilor voştri: Nu e acum oare secerişul grâului? Dar eu voi striga către Domnul şi El va trimite trăsnet şi ploaie şi veţi afla şi veţi vedea cât de mare este păcatul pe care l-aţi făcut voi înaintea ochilor Domnului, când aţi cerut rege. Şi a strigat Samuel către Domnul şi a trimis Domnul tunete şi ploaie în ziua aceea” (1 Regi 12, 16-18).

Prin rugăciune, proorocul Ilie a încuiat cerul, de n-a plouat trei ani şi şase luni, apoi a adus iarăşi ploaia pe pământ, şi tot prin rugăciune a înviat pe fiul văduvei din Sarepta Sidonului, şi a pogorât asupra jertfei sale foc: „s-a pogorât foc de la Domnul şi a mistuit arderea de tot şi lemnele şi pietrele şi ţărâna şi a mistuit şi toată apa care era în şanţ” (3 Regi 18, 38).

În oraşul Ioppe, Apostolul Petru „a îngenunchiat şi s-a rugat şi, întorcându-se către trup (trupul mort al Tavitei), a zis: Tavita, scoală-te! Iar ea şi-a deschis ochii” (Faptele Apostolilor 9, 40). Cu puterea Duhului Sfânt, primită prin rugăciune, acelaşi apostol a vindecat, în Lida, pe un anume Enea, care zăcea de opt ani în pat, rostind numai cuvintele: „Enea, te vindecă Iisus Hristos. Ridică-te şi strânge-ţi patul. Şi îndată s-a ridicat” (Faptele Apostolilor 9, 34). „Şi Dumnezeu făcea, prin mâinile lui Pavel, minuni nemaiîntâlnite, încât şi peste cei ce erau bolnavi se puneau ştergare sau şorţuri purtate de

Pavel, şi bolile se depărtau de ei, iar duhurile cele rele ieşeau din ei” (Faptele Apostolilor 19, 11-12).

Ce aş mai putea adăuga la acestea?

Cititorule, când vezi aievea cu ochii că rugăciunea însoţită de puterea Duhului Sfânt vindecă toate neputinţele şi neajunsurile omeneşti, biruieşte puterile firii, ale duhurilor necurate şi chiar ale morţii, oare te mai poţi tu lăsa furat de somnul nepăsării, de a nu te ruga lui Dumnezeu? Când ştii hotărât şi vezi aievea cu ochii că fără uriaşa putere a rugăciunii, dată nouă de mila dumnezeiască, sufletul nostru, deşi suflă, totuşi aievea este mort şi defel nu poate nădăjdui să se mântuiască, oare te mai poţi tu lăsă furat de somnul nepăsării să nu te rogi Împăratului ceresc, Mângâietorului, Duhului adevărului, Vistierului bunătăţilor și Dătătorului de viaţă, ca să se sălăşluiască în tine, să te curăţească de toată întinăciunea şi să-ţi mântuiască sufletul!? Oare te mai poţi lăsa furat de somnul de moarte al nepăsării să nu te rogi neîncetat: „Cercetează-mă, Doamne, și cunoaște inima mea; încearcă-mă și cunoaște cărările mele și vezi de este calea fărădelegii în mine și mă îndreptează pe calea cea veșnică” (Psalmi 138, 23-24).

Eu cred, cititorule, că, chiar dacă n-ai fi avut deprinderea să te rogi Domnului, de acum înainte niciodată nu poţi fi în stare să te laşi furat de acest somn de moarte al nepăsării, ci vei zice cu toată hotărârea:

Îngriji-voi, fară preget
Să nu mă mai fure somnul,
Ci mereu să-mi plec genunchii
Şi-a mea inimă spre Domnul!

[C. Morariu, Foaia Institutului biblic românesc, 1913, Nr. 2, pag. 14-15]

10. Folosul rugăciunii

Cititorule, dacă nu numai vei zice, ci vei şi face cum zici, adică dacă mereu îţi vei pleca genunchii şi inima la rugăciune spre Domnul, vei dovedi deplin că îţi iubeşti cu adevărat şi viaţa trupului şi a sufletului. De ce? Deoarece vei dovedi că frica cea mai mare o ai de dinţii de leu ai păcatelor care omoară sufletele oamenilor. Cuprins de frica aceasta, ca de cea mai mare primejdie, tu vei şti că zadarnică e orice rugăciune a ta şi orice plecare a genunchilor înaintea Domnului, dacă te simţi pătat cu păcate, fiindcă „Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoşi" (Ioan 9, 31).

Şi aşa silit vei fi să cercetezi cu de-amănuntul toate păcatele tinereţilor tale şi să te pocăieşti şi să te curăţeşti de ele; silit vei fi să ai cea mai mare groază de păcate în toată clipa ce-o trăieşti, şi numai cu trup şi suflet cu totul curat să te rogi Domnului.

Silit vei fi să te fereşti, ca de cea mai mare primejdie de moarte, de necurăţia trupului tău, ştiind că faptele trupului sunt „adulter, desfrânare, necurăţie, destrăbălare" (Galateni 5, 19), că „cel ce se desfrânează [...] se pierde pe el însuşi" (Pildele lui Solomon 6, 32), că „pe desfrânaţi îi va judeca Dumnezeu" (Evrei 13, 4), şi partea lor „este în iezerul care arde, cu foc şi cu pucioasă, care este moartea a doua" (Apocalipsa 21, 8).

Silit vei fi să te fereşti de păcatul de moarte al mândriei sau semeţiei sau îngâmfării sau trufiei, care este cel dintâi păcat din lume, „începutul păcatului" (Cartea înțelepciunii lui Isus, fiul lui Sirah - Ecclesiasticul 10, 13) şi izvorul tuturor răutăţilor.

Silit vei fi să te fereşti de păcatul de moarte al iubirii de argint, care chiar unui apostol i-a pricinuit moartea prin spânzurătoare.

Silit vei fi să te fereşti de păcatul de moarte al pizmei, ştiind că „prin pizma diavolului, moartea a intrat în lume" (Cartea înţelepciunii lui Solomon 2, 24), şi pizma numai moarte împrăştie între oameni.

Silit vei fi să te fereşti de păcatul de moarte al necumpătării sau îmbuibării sau nesaţului, ştiind că „pentru nesaţ mulţi au pierit” (Cartea înțelepciunii lui Isus, fiul lui Sirah - Ecclesiasticul 37, 34).

Silit vei fi să te fereşti de păcatul de moarte al mâniei, ştiind că „mânia omului nu lucrează dreptatea lui Dumnezeu” (Iacov 1, 20).

Silit vei fi să te fereşti de păcatul de moarte al lenei, deoarece „calea celui leneş e ca un gard de spini” (Pildele lui Solomon 15, 19) şi „asemenea unui morman de gunoi este leneşul; tot cel care îl va ridica îşi va scutura mâna” (Cartea înțelepciunii lui Isus, fiul lui Sirah - Ecclesiasticul 22, 2).

Păcate de moarte sunt şi: uciderea de bună voie, adică dacă cineva de bună voie face moarte de om; sodomia ori acea cumplită desfrânare trupească pentru care Dumnezeu a ars cu ploaie de foc şi de pucioasă oraşele Sodoma şi Gomora; asuprirea văduvelor, a orfanilor şi a săracilor, oprirea simbriei sau plăţii lucrătorilor. Acestea patru păcate se numesc şi păcate strigătoare la cer, fiindcă Sfânta Scriptură zice despre ele că strigă la cer şi cer răsplătire de la Dumnezeu.

Mai departe, tu păcătuieşti de moarte dacă te încrezi cu semeţie în mila lui Dumnezeu, dacă pierzi nădejdea în mila lui Dumnezeu (cum a făcut vânzătorul Iuda care, în loc să se pocăiască, s-a spânzurat), dacă te împotriveşti adevărurilor credinţei creştine (cum fac toţi adventiştii, sâmbătarii şi rătăciţii din neamul nostru), dacă te lepezi de Biserica lui Iisus Hristos, dacă cu îndărătnicie petreci în păcate până la moarte şi dacă urgiseşti Biserica lui Iisus Hristos. Acestea şase păcate se numesc păcate împotriva Duhului Sfânt.

Păcatele înşirate până aici se numesc păcate grele ori de moarte, pentru că facându-le omul şi nepocăindu-se de ele înainte de moarte, osânda veşnică îl aşteaptă.

Dar cine poate număra mulţimea tuturor păcatelor? Tu păcătuieşti, dacă

porunceşti altora să facă ce este păcat, dacă îi sfatuieşti pe alţii la făptuirea celor oprite, dacă pofteşti ori îndemni pe cineva la păcat, dacă te învoieşti cu păcatele altora, dacă îl laşi nemustrat pe păcătos, dacă nu cauţi să-l îndrepţi, dacă îl tăinuieşti şi-l aperi, dacă lauzi păcatele altora şi le dai, în orice chip, motiv să păcătuiască.

Tu păcătuieşti, dacă nu arăţi cinstea cuvenită capului Statului, dregătorilor lui, învăţătorilor, preoţilor, epitropilor, povăţuitorilor, naşilor, nunilor, binefăcătorilor şi tuturor celor mai bătrâni ori într-o slujbă mai mare decât tine.

Tu păcătuieşti dacă îl baţi pe un om fără vină, dacă bei băuturi stricăcioase şi faci orice lucru cu care slăbeşti puterea trupului tău şi scurtezi viaţa ta ori a altora.

Tu păcătuieşti dacă hoţeşte răpeşti avere străină, ori furi în taină, ori ascunzi lucruri aflate în orice loc, ori împrăştii în desfătări avuţia ta.

Tu păcătuieşti dacă spui neadevăruri, ori dai mărturie mincinoasă, ori înnegreşti, cleveteşti şi învinovăţeşti pe alţii, ori îi grăieşti de rău şi cauţi toate modalităţile să huleşti cinstea şi numele cel bun al aproapelui.

Tu păcătuieşti dacă nu înfrânezi poftele ochilor tăi, ale trupului tău, ale inimii şi voii tale, dacă nu-l saturi pe cel flămând, nu-l îmbraci pe cel gol, nu potoleşti setea celui însetat, nu-l primeşti pe cel străin, nu te duci la cei bolnavi şi la cei din închisori să-i mângâi, nu-ţi faci milă să-i înmormântezi pe săracii cei morţi, nu-l îndrepţi pe cel ce greşeşte, nu-l înveţi pe cel neştiutor, nu-l sfătuieşti pe cel ce stă la îndoială, nu te rogi lui Dumnezeu pentru orice om nevoiaş ori cuprins de vreo patimă, nu-l mângâi pe cel întristat, nu rabzi cu bărbăţie creştinească asupririle şi prigonirile duşmanilor tăi şi nu ierţi celor ce ţi-au greşit, ci cauţi numaidecât să te răzbuni asupra lor.

Mai pe scurt, tu păcătuieşti cu tot gândul, cu tot cuvântul şi cu toată fapta ce nu se potriveşte cu iubirea de Dumnezeu, cu iubirea de tine însuţi şi cu iubirea aproapelui tău. [C. Morariu, Foaia Institutului biblic românesc, 1913, Nr. 2, pag. 15-16]

11. Pregătirea pentru trecerea la veşnicie

La întrebările de mai jos, toţi înţelepţii trecuţi numai prin şcolile lumeşti nu pot răspunde nimic, iar înţelepciunea Sfintei Scripturi ne învaţă a răspunde aşa:

Ce suntem noi? „Fiii Tatălui Celui din ceruri” (Matei 5, 45), dacă ne petrecem viaţa de aici în sfinţenie, căci „de nu vă veţi pocăi, toţi veţi pieri” (Luca 13, 5).

De unde venim? De la Dumnezeu - „izvorul apei celei vii” (Ieremia 17, 13).

Pentru ce trăim? Ca să împlinim „voia lui Dumnezeu... sfinţirea” noastră (1 Tesaloniceni 4, 3) „în toată petrecerea vieţii” (1 Petru 1, 15) şi să fugim de păcat „ca de faţa şarpelui”, căci „dinţi de leu sunt dinţii lui, care omoară sufletele oamenilor” (Cartea înțelepciunii lui Isus, fiul lui Sirah - Ecclesiasticul 21, 2-3). „Căutaţi pacea cu toţi şi sfinţenia, fără de care nimeni nu va vedea pe Domnul” (Evrei 12, 14).

Care este în lumea aceasta rostul suferinţelor noastre? Pătimind aici orice neajunsuri în râvna noastră după sfinţenie, ni se făgăduieşte că „necazul nostru de acum, uşor şi trecător, ne aduce nouă, mai presus de orice măsură, slavă veşnică covârşitoare” (2 Corinteni 4, 17) şi că „cele ce ochiul n-a văzut şi urechea n-a auzit, şi la inima omului nu s-au suit, pe acestea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El” (1 Corinteni 2, 9).

Unde ne ducem? Hotărât că la „viaţa veşnică”, ori la „osânda veşnică” (Matei 25, 46), fiecare „după faptele lui” din viaţa de aici (Romani 2, 6). [C. Morariu, Foaia Institutului biblic românesc, 1913, Nr. 2, pag. 4]

„Zilele anilor noştri sunt şaptezeci de ani; iar de vor fi în putere optzeci de ani şi ce este mai mult decât aceştia osteneală şi durere; că trece viaţa noastră şi ne vom duce” (Psalmii 89, 10-12). Zburăm spre uşa morţii, prin care meniţi suntem să intrăm în viaţa ce ne-am pregătit-o în pribegia asta pământească. Da, spre uşa morţii, căci „este rânduit

oamenilor o dată să moară” (Evrei 9, 27), „în Adam toţi mor” (1 Corinteni 15, 22) şi „cine este omul ca să trăiască şi să nu vadă moartea şi să-şi izbăvească sufletul său din mâna iadului?” (Psalmii 88, 47).

Noi ne pregătim bine pentru trecerea în veşnicie, dacă mereu ne ferim de păcate şi ne sfinţim toată viaţa pământească cu mijloacele date de Fiul lui Dumnezeu. Sfinţindu-ne astfel, Iisus Hristos ne făgăduieşte nu numai însutirea puterilor în traiul de aici (Marcu 10, 30), ci se şi roagă: „Părinte, voiesc ca, unde sunt Eu, să fie împreună cu Mine şi aceia pe care Mi i-ai dat, ca să vadă slava mea pe care Mi-ai dat-o” (Ioan 17, 24).

Virtutea cea dintâi şi cea mai mare în viaţa creştinească este iubirea sau dragostea. Despre această virtute, iată ce ne spune Sfânta Scriptură: „Dumnezeu este iubire” (1 Ioan 4, 8); iubirea „este marea și întâia porunca” (Matei 22, 38) a legii creştineşti. Iubirea este puntea care ne duce la împreunarea cu Dumnezeu „în viaţa cea fericită de veci”. Dovadă: „Şi iată, un învăţător de lege s-a ridicat, ispitindu-L și zicând: Învăţătorule, ce să fac ca să moştenesc viaţa de veci? Iar Iisus a zis către el: Ce este scris în Lege? Cum citești? Iar el, răspunzând, a zis: Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toată puterea ta și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuţi. Iar El i-a zis: Drept ai răspuns, fă aceasta și vei trăi” (Luca 10, 25-28).

Omul care cu tot sufletul Îl iubeşte pe Dumnezeu, nici o clipă n-are linişte dacă se ştie întinat cu păcate, ci, ca femeia cea păcătoasă din Sfânta Evanghelie, aleargă la picioarele lui Iisus Hristos şi le udă cu lacrimile sale, adică cu mare părere de rău îşi mărturiseşte păcatele şi se curăţă de dânsele cu Preasfântul Trup şi Sânge al Mântuitorului Iisus Hristos.

Sufletul cu adevărat iubitor de Dumnezeu caută necontenit să-şi păstreze nevinovăţia şi sfinţenia împotriva tuturor ispitelor lumii, ale trupului şi ale diavolului. El se sileşte să-şi potrivească voia numai după voia lui Dumnezeu, el năzuieşte să fie tot mai deplin şi să facă orice faptă numai după ceea ce voieşte Dumnezeu.

„Cine nu iubește pe fratele său, rămâne în moarte" (1 Ioan 3, 14), iar „cel ce rămâne în iubire rămâne în Dumnezeu și Dumnezeu rămâne întru el" (1 Ioan 4, 16). Cine Îl iubeşte pe Dumnezeu, nu poate păcătui şi, chiar de are frică de oarecare păcate că nu s-a pocăit de dânsele, iubirea de Dumnezeu le acoperă „pentru că dragostea acoperă mulţime de păcate" (1 Petru 4, 8). Iisus Hristos a zis despre femeia cea păcătoasă: „Iertate sunt păcatele ei cele multe, căci mult a iubit" (Luca 7, 47).

Am arătat aici pe scurt, cum trebuie să fie pregătirea noastră pentru trecerea la veşnicie. Ferice de toţi cei ce urmează calea aceasta în decursul vieţii pământeşti. Sufletul lor poate aştepta în toată liniştea să se despartă de trup.

12. Moartea

Moartea este despărţirea sufletului de trup. Sfântul Ioan Gură de Aur scrie despre moarte aşa: „Moartea este cumplită şi înspăimântătoare pentru toţi cei ce nu cunosc bunătatea şi înţelepciunea lui Dumnezeu, pentru toţi care nu cunosc viaţa viitoare, care privesc moartea ca sfârşitul fiinţei noastre; pentru ei, desigur, moartea este cumplită şi singur numele ei este pricinuitor de moarte. Dar pentru noi, care din mila lui Dumnezeu am învăţat a cunoaşte înţelepciunea Sa tainică şi care privim moartea ca pe o călătorie, noi nu trebuie să tremurăm, ci să ne bucurăm, căci părăsim această viaţă trecătoare şi mergem la o alta cu neasemănare mai bună, care este nesfârşită”. [Viaţa repausaţilor noştri și viaţa noastră după moarte, pag. 15]

„Doamne” - strigă Sfântul Vasile cel Mare - „pentru robii Tăi cei ce părăsesc trupul şi vin la Tine, nu-i moarte: moartea nu e decât o trecere de la întristare la fericire, lângă Tine se găseşte pacea şi bucuria” (Rugăciune de seară). „Aşadar, fraţilor şi surorilor, fiţi liniştiţi, moartea nu este o încetare cu totul a vieţii. Sufletul urmează a trăi într-o lume unde toţi vom merge. Să zicem deci aceleia sau aceluia ce a murit întru Domnul nostru Iisus Hristos, nu rămas bun, ci la revedere, scumpule soţ, scumpă soţie, la revedere bunii noştri părinţi, la revedere fratele nostru sau sora noastră, la revedere!” [Viaţa repausaţilor noştri și viața noastră după moarte, pag. 28]

Despre ceea ce ce petrece în clipa când sufletul se desparte de trup, Sfântul Teodor Studitul zice: „Îngerii cei buni şi cei răi se înfăţişează înaintea sufletului. Vederea acestora din urmă pricinuieşte sufletului o tulburare nesfârşită, dar el găseşte mângâiere în vederea şi protecţia îngerilor celor buni. Faptele bune ale omului şi cugetul curat sunt în acel moment un mare ajutor şi o mare bucurie pentru dânsul. Ascultarea, umilinţa, faptele bune şi răbdarea sunt sprijinul sufletului care se urcă către Domnul într-o mare bucurie şi

însoţit de îngerii cei buni, pe când sufletul plin de patimi şi de păcate este dus de demoni în iad, unde va suferi veşnic”. [Viaţa repausaţilor noştri și viața noastră după moarte, pag. 19]

Sufletele drepţilor, după ce s-au despărţit de trup, sunt primite de îngeri care le păzesc şi le duc în locuri pline de lumină şi de fericire. Sufletele acelea, cum zice Sfântul Efrem Sirul, „simt o mare bucurie de a fi chemate să iasă din trup şi să intre în repaosul cel veşnic. [Viaţa repausaţilor noştri și viața noastră după moarte, pag. 23]

Este dar adeverită vorba proorocului David că „scumpă este înaintea Domnului moartea cuvioşilor Lui” (Psalmi 115, 6) şi vorba lui Iisus Hristos: „Cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi. Şi oricine trăieşte şi crede în Mine nu va muri în veac” (Ioan 11, 25-26). Pe de altă parte, adeverită este şi vorba: „Moartea păcătoşilor este cumplită” (Psalmi 33, 20). Sufletul păcătosului, chiar în clipa ieşirii sale din trup, este primit de duhurile rele cărora le-a slujit în viaţa sa pământească şi cu care va trebui să se unească pe veşnicie.

Iată ce zice Sfântul Macarie Alexandrinul despre moartea păcătosului: „O mare taină se face când sufletul păcătosului părăseşte trupul. O armată de demoni şi de puteri întunecoase îl înconjoară pe acel suflet şi-l duc în locurile lor. Şi nu trebuie să ne mirăm de aceasta. Dacă omul, fiind încă pe pământ, a dat ascultare demonilor şi s-a făcut robul lor, el cade cu atât mai mult în puterea lor când părăseşte această lume”.

Sfântul Efrem Sirul zice: „Despărţirea de trup întristează foarte pe păcătosul ce vede înaintea lui viaţa sa neîngrijită cu fructele sale amare. Ce căinţă nu va cuprinde atunci inima aceluia care n-a gândit la mântuirea sa aici pe pământ”. [Viaţa repausaţilor noştri și viața noastră după moarte, pag. 24]

13. Unirea veşnică a sufletelor

Înţelepciunea înţelepciunilor o aflăm în Sfânta Scriptură. Iată cum ne mângâie ea în durerile cele mai amare: „Veselia inimii este viaţa omului şi bucuria este îndelungarea zilelor lui. Iubeşte-ţi sufletul tău şi-ţi mângâie inima ta şi departe de la tine goneşte întristarea, pentru că pe mulţi i-a omorât întristarea şi nu este folos întru ea” (Cartea înțelepciunii lui Isus, fiul lui Sirah - Ecclesiasticul 30, 22-24). Prin urmare, orice amărăciune sufletească ne scurtează firul vieţii, şi cine se lasă amăgit de acest potrivnic, acela face un păcat de moarte, un fel de sinucidere. Noi nu avem deci voie să ne amărâm, chiar de am pierde şi cea mai scumpă fiinţă, pentru că L-am supăra pe Dumnezeu care toate le pune la cale sau le lasă numai să se întâmple spre binele nostru, şi am tulbura şi liniştea celor răposaţi care ştiu starea celor rămaşi în urma lor şi sigur se mâhnesc de mâhnirea lor.

Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Nu numai că nu trebuie nici să plângem, nici să ne întristăm de moartea celor ce ne sunt scumpi ci, din contră, trebuie să ne bucurăm. Dacă cel ce a murit era un om cu virtute, un bun creştin, noi nu trebuie să-l plângem, ci să ne bucurăm de moartea sa, fiindcă el a purtat cu răbdare povara vieţii pământeşti şi acum se odihneşte în Iisus Hristos, pentru care mai mult sau mai puţin a suferit, păzind şi apărând adevărul. Iar dacă răposatul este un păcătos, nu trebuie să-l plângem, ci să ne bucurăm de faptul că răutatea lui nu va mai creşte. Trebuie să plângem nu moartea sa, ci păcatele ce le-a făcut. Plângând pentru păcatele lui, cei vii sunt datori a crede cu tărie în Acela care a ridicat păcatele a toată lumea şi prin urmare şi ale răposatului nostru. Rugăciunea, milostenia, jertfa cea fără de sânge pot mult pentru soarta păcătosului din lumea cea veşnica. [Viaţa repausaţilor noştri și viața noastră după moarte, pag. 112]

Un preot pierdu, în anul al 16-lea al căsătoriei, pe înţeleapta şi virtuoasa sa

soţie, cu care, după vorba apostolului, era „un trup” (Efeseni 5, 31). Preotul a fost cuprins de aşa o întristare, încât se deprinse a fi pătimaş la băut vin, până ce soţia sa i se arătă în vis şi îi zise: „Prietenul meu, ce faci tu? Tu ai ales o cale foarte primejdioasă, care te va face să pierzi stima oamenilor şi, ceea ce este încă mai rău, Dumnezeu îţi va lua harul care totdeauna a fost asupra casei noastre. Tu ai o stare în care cea mai mică pată pare a fi grozavă şi se vede din toate părţile; tu ai şase copii mici, pentru care trebuie să fii şi tată şi mamă. Crezi tu oare că viaţa ta, vrednicia ta, cinstea ta nu erau de trebuinţă decât pentru soţia ta? Cugetă bine la toate acestea, te rog, prietene, şi iarăşi te rog. Cugetă la starea ta şi grăbeşte-te de a părăsi această cale nenorocită ce ai apucat-o cu atâta uşurinţă, spre marea mea mâhnire. Tu te întristezi de despărţirea noastră, însă vezi bine că legătura dintre noi nu e nicidecum ruptă; noi putem încă şi acum să fim uniţi sufleteşte şi pentru totdeauna în viaţa viitoare în sânul lui Avraam, dacă ne vom face vrednici de aceasta. Tu te plângi de golul ce s-a făcut în inima ta; sileşte-te a umple acel gol prin iubirea de Dumnezeu, prin iubirea fiilor şi a fraţilor tăi. Hrăneşte-ţi sufletul cu pâinea îngerilor, cum numeai tu cuvântul lui Dumnezeu cu care ne hrăneai... Roagă-te pentru mine, pentru tine, pentru copiii noştri şi pentru sufletele ce-ţi sunt încredinţate”. [Viaţa repausaţilor noştri și viața noastră după moarte, pag. 82 şi 83]

Iată şi alte dovezi, despre cum se unesc sufletele în veşnicie: Dumnezeu i-a spus lui Avraam, „tu vei trece la părinţii tăi în pace” (Facerea 15, 15), adică sufletul său se va uni, după trecerea din viaţa aceasta, cu sufletele rudelor sale moarte; şi mai citim, „Avraam a murit ... şi s-a adăugat la poporul său” (Facerea 25, 8); tot aşa şi „Isaac a murit şi a trecut la părinţii săi” (Facerea 35, 29); patriarhul Iacob strigă la moartea fiului său Iosif „Plângând, mă voi pogorî în locuinţa morţilor, la fiul meu!” (Facerea 37, 35).

Pentru a alina durerea celor ce au pierdut pe iubiţii lor prin moarte, Sfântul Ioan Gură de Aur scrie: „Dacă trupul este supus putreziciunii, noi nu trebue să fim întristaţi de aceasta, ci să ne bucurăm că numai ceea ce este vremelnic se nimiceşte prin

moarte. Adu-ţi aminte că această gură, acum închisă, va vorbi într-o zi mult mai bine, că aceşti ochi închişi vor vedea mult mai bine şi mai mult, că aceste picioare se vor urca într-o zi pe nori (1 Tesaloniceni 4, 17), că acest trup pieritor se va îmbrăca cu nemurire şi tu vei vedea pe rudenia ta". Auziţi bine, voi cei ce plângeţi, veţi vedea pe rudele voastre mai bune şi mai luminoase. Căci, zice Domnul, „nu plângeţi; n-a murit, ci doarme" (Luca 8, 52).

„Fraţilor, despre cei ce au adormit, nu voim să fiţi în neştiinţă, ca să nu vă întristaţi, ca ceilalţi, care nu au nădejde. Pentru că de credem că Iisus a murit şi a înviat, tot aşa (credem) că Dumnezeu, pe cei adormiţi întru Iisus, îi va aduce împreună cu El. Căci aceasta vă spunem, după cuvântul Domnului, că noi cei vii, care vom fi rămas până la venirea Domnului, nu vom lua înainte celor adormiţi. Pentru că Însuşi Domnul, întru poruncă, la glasul arhanghelului şi întru trâmbiţa lui Dumnezeu, Se va pogorî din cer, şi cei morţi întru Hristos vor învia întâi. După aceea, noi cei vii, care vom fi rămas, vom fi răpiţi, împreună cu ei, în nori, ca să întâmpinăm pe Domnul în văzduh, şi aşa pururea vom fi cu Domnul. De aceea, mângâiaţi-vă unii pe alţii cu aceste cuvinte" (1 Tesaloniceni 4, 13-18).

Şi Sfântul Efrem Sirul mărturiseşte despre unirea şi împreuna locuinţă a fiecăruia în viaţa viitoare cu rudele sale, cu cei de aproape şi cu prietenii săi.

Sfântul Ciprian zice: „Un mare număr din mult iubiţii noştri părinţi, fraţi, copii, ne vor primi acolo sus; o mulţime întreagă şi numeroasă, acei ce sunt acum asiguraţi de nemurirea lor, dar care se îngrijeau de mântuirea lor, se vor grăbi a veni înaintea noastră spre a ne vedea şi a ne face o bună primire. Ce straşnică bucurie obştească pentru ei şi pentru noi!" [Viaţa repausaţilor noştri și viața noastră după moarte, p. 280].

14. Starea sufletelor după moarte şi ajutorul ce li se poate da sufletelor păcătoase

Îndată după moarte, sufletele sunt judecate de au lucrat bine sau rău în viaţa lor pământească. Aceasta ne-o spune Sfântul Apostol Pavel aşa: „este rânduit oamenilor o dată să moară, iar după aceea să fie judecata” (Evrei 9, 27). Zice şi Sfântul Augustin: „De tot dreaptă şi mântuitoare este credinţa că sufletele se judecă îndată ce ies din trupuri, mai înainte de judecata aceea, când ele se vor judeca în trupurile cele înviate”.

Aşadar, sufletele după moarte se judecă de două ori, întâia oară după ieşirea lor din trupuri şi a doua oară se vor judeca după a doua venire a lui Iisus Hristos, precum zicem în Crezul nostru: „Şi iarăşi va să vină cu slavă să judece viii şi morţii”. La judecata întâia, „sufletele drepţilor sunt în mâna lui Dumnezeu şi chinul nu se va atinge de ele” (Înţelepciunea lui Solomon 3, 1), iar sufletele celor urgisiţi se duc în locul de osândă al urgiei lui Dumnezeu. Biserica noastră ne învaţă deci „să credem că sufletele celor răposaţi petrec ori în fericire ori în muncă, adică după faptele lor. Ele trec, îndată după despărţirea lor de trup, ori la bucurie, ori la durere şi întristare. Dar ele nu au nici deplină fericire nici deplină muncă, căci deplină fericire sau muncă va primi fiecare după învierea cea de obşte, când sufletul va fi împreunat cu trupul, cu care a vieţuit împreună, făcând ori bine ori rău”. [Comoroşan, *Dogmatica specială*, Cernăuţi, 1889, pag. 688, 689]

Singuri, răposaţii cei păcătoşi nu mai pot face nimic ca să se mântuiască, lor le pot ajuta încă numai cei vii de pe pământ prin milostenii, prin rugăciuni şi mai ales prin jertfa cea fară de sânge pe care Biserica o aduce spre iertarea păcatelor. Sfântul Chiril de la Ierusalim zice: „Noi ne rugăm pentru cei adormiţi... crezând că foarte mult va folosi sufletelor atunci când stă înainte jertfa cea sfântă şi înfricoşată”.

De pe timpul sfinţilor apostoli se îndătinează rugăciunile pentru cei răposaţi.

Dovadă ne dă Sfântul Ioan Gură de Aur care zice: „Nu în zadar s-a orânduit prin apostoli ca înaintea sfintelor şi înfricoşatelor Taine să se pomenească cei morţi. Ei au ştiut că de aici răsare mare folos, mare binefacere pentru cei morţi”. [Comoroşan, *Dogmatica specială*, Cernăuţi, 1889, pag. 703]

Sfântul Grigorie de Nyssa zice că e foarte folositor şi plăcut lui Dumnezeu de a ne aduce aminte în timpul Sfintei Taine a Euharistiei de cei răposaţi. Sfântul Vasile cel Mare se roagă: „Adu-ţi aminte, Doamne, de cei ce au adormit în nădejdea învierii si a vieţii de veci... dă-le, Doamne, odihnă unde străluceşte lumina feţei Tale”. [Viaţa repausaţilor noştri și viața noastră după moarte, pag. 111]

Rugăciunea pentru morţi trezeşte sufletele celor vii să asculte de Iisus Hristos care porunceşte să ne pregătim în tot ceasul de moarte. Pentru cel ce se pregăteşte în tot ceasul de moarte, moartea nu are nimic grozav, ci este o trecere la repaos. Moartea în credinţa lui Iisus Hristos este plină de bucuria şi de nădejdea fericită de a întâlni pe cei ce sunt scumpi inimii noastre şi pentru mântuirea cărora am făcut tot ce era în puterea noastră. [Viaţa repausaţilor noştri și viața noastră după moarte, pag. 174]

Noi vom şti hotărât într-o zi, atunci când ne vom vedea cu răposaţii, că rugile noastre pentru mântuirea lor au fost ascultate. Atunci vom gusta din fructele rugăciunilor noastre, vom afla chiar de la cei răposaţi îndreptarea gradată a stării lor de dincolo de mormânt.

Despre mântuirea păcătoşilor prin rugăciuni, iată ce i-a istorisit călugărului Serafim din Sfântul Munte Athos, un ascet de acolo:

„Pricina intrării mele în mănăstire a fost un vis care mi-a arătat starea păcătoşilor în lumea de dincolo de mormânt. După o boală de două luni, am căzut într-o

slăbiciune groaznică. În starea aceasta, am văzut doi tineri intrând la mine. Ei m-au luat de mână şi mi-au zis: Urmează-ne!

M-am sculat îndată, nesimţind nici o slăbiciune şi, întorcându-mă, am văzut trupul meu care zăcea liniştit pe pat. Am înţeles atunci că părăsisem viaţa pământească pentru a intra în lumea de dincolo de mormânt. Am recunoscut de asemenea că cei doi tineri erau îngeri care mă conduseră şi-mi arătară flăcările iadului. Am auzit strigătele celor ce sufereau acolo. Îngerii, arătându-mi pentru care păcat era cutare sau cutare loc de muncă, adăugară: „De nu vei părăsi viaţa ta plină de păcate, şi tu vei fi în acest loc de suferinţă!”. După aceea, unul din îngeri a scos din flăcări pe un păcătos, care era negru ca cărbunele, şi tot trupul lui era ars şi încărcat de lanţuri. Îngerii s-au apropiat atunci de acel nenorocit, au luat lanţurile de pe el, şi negreaţa lui s-a făcut îndată nevăzută. El era curat şi luminos ca un înger. Apoi îngerii l-au îmbrăcat într-o haină strălucită ca lumina.

Eu am îndrăznit a întreba: „Ce însemnează această schimbare a omului?”. Îngerii mi-au răspuns: „Este sufletul unui păcătos care era despărţit de Dumnezeu pentru păcatele sale şi osândit la focul de veci, dar rudele acestui om au făcut multe milostenii, s-au rugat adeseori pentru el în timpul Sfintei Liturghii şi, mulţumită acestor mijlociri ale rudelor şi rugăciunilor Bisericii, Domnul a avut milă de el şi i-a iertat păcatele. Acest suflet a scăpat din muncile de veci, el merge să se arate înaintea feţei Ziditorului său şi va gusta fericirea cerească împreună cu sfinţii din rai”.

Când s-a sfârşit vedenia, m-am deşteptat şi am văzut că rudele mele erau adunate împrejurul patului meu, pregătindu-mi trupul pentru înmormântare”. [Viaţa repausaţilor noştri și viața noastră după moarte, pag. 123-124]

Sufletele păcătoşilor vor simţi cu atât mai mult chinurile muncilor din locul de urgie, cu cât, în mijlocul suferinţelor lor, vor vedea pe cei ce i-au urât, i-au vătămat, i-au prigonit sau le-au făcut alte răutăţi în timpul vieţii lor pământeşti. Cain îl va vedea pe Abel, Irod îl va vedea pe Sfântul Ioan Botezătorul. Neron, Diocleţian, Maximilian şi alţi

prigonitori vor vedea nesfârşita mulţime a creştinilor pe care au ucis-o, stăpânii vor vedea pe servitorii lor pe care i-au asuprit fară milă, judecătorii vor vedea pe nevinovaţii ce i-au nedreptăţit... Atunci fiecare drept va zice asupritorului său: „Pentru ce m-ai prigonit, m-ai muncit şi ucis fară milă?”. Iar cei răi vor fi cuprinşi de tulburare şi de o spaimă grozavă. Ei vor suspina zicând: „Aceştia sunt cei pe care noi i-am avut cândva de râs şi ca pildă de ocară. Noi cei fară minte am socotit viaţa lor ca o nebunie şi sfârşitul lor fară de cinste. Şi acum ei s-au socotit între fiii lui Dumnezeu şi soarta lor între sfinţi”.

15. A două venire a lui Iisus Hristos pe pământ, învierea morților, judecata cea înfricoşată şi sfârşitul lumii

Despre a doua Sa venire, Iisus Hristos zice: „Privegheaţi, pentru că nu ştiţi ziua, nici ceasul când vine Fiul Omului” (Matei 25, 13). Şi tot El zice: „Fiţi gata, că în ceasul în care nu gândiţi Fiul Omului va veni” (Luca 12, 40). Timpul acelei veniri nimeni nu-l ştie, nici îngerii, nici Fiul lui Dumnezeu, precum zice tot Iisus Hristos: „Iar de ziua şi de ceasul acela nimeni nu ştie, nici îngerii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl” (Matei 24, 36). De aceea se dă de grijă: „Privegheaţi deci, că nu ştiţi în care zi vine Domnul vostru” (Matei 24, 42). Adică luaţi seama să fiţi totdeauna pregătiţi cu o viaţă curată şi plină de virtuţi. Asemenea zice Iisus Hristos: „Luaţi aminte, privegheaţi şi vă rugaţi, că nu ştiţi când va fi acea vreme. Este ca un om care a plecat în altă ţară şi, lăsându-şi casa, a dat puterea în mâna slugilor, dând fiecăruia lucrul lui, iar portarului i-a poruncit să vegheze. Vegheaţi, dar, că nu ştiţi când va veni stăpânul casei: sau seara, sau la miezul nopţii, sau la cântatul cocoşilor, sau dimineaţa. Ca nu cumva, venind fără veste, să vă afle pe voi dormind. Iar ceea ce zic vouă, zic tuturor: Privegheaţi!” (Marcu 13, 33-37).

Semnele, după care se va cunoaşte a doua venire a lui Iisus Hristos şi sfârşitul lumii, vor fi:

1. Vestirea Evangheliei în toată lumea.
2. Micşorarea credinţei şi a iubirii între oameni, sporirea nedreptăţilor şi a nenorocirilor, războaie, foamete, ciume.

Înainte de sfârşitul lumii, trebuie să fie împlinită sfânta poruncă dată de Iisus Hristos ucenicilor Săi: „Mergând, învăţaţi toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învăţându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă” (Matei 28, 19-20) şi „Mergeţi în toată lumea și propovăduiţi Evanghelia la toată făptura”

(Marcu 16, 15). Adică, nu va rămâne nici un popor, nici o ţară la care să nu se fi vestit Evanghelia mântuirii, precum citim: „Şi se va propovădui această Evanghelie a Împărăţiei în toată lumea spre mărturie la toate neamurile; și atunci va veni sfârșitul" (Matei 24, 14).

Sfântul Apostol Pavel scrie: „în zilele din urmă, vor veni vremuri grele; Că vor fi oameni iubitori de sine, iubitori de arginţi, lăudăroși, trufași, hulitori, neascultători de părinţi, nemulţumitori, fără cucernicie, lipsiţi de dragoste, neînduplecaţi, clevetitori, neînfrânaţi, cruzi, neiubitori de bine, trădători, necuviincioși, îngâmfaţi, iubitori de desfătări mai mult decât iubitori de Dumnezeu, având înfăţișarea adevăratei credinţe, dar făgăduind puterea ei" (2 Timotei 3, 1-5).

De aceea nu se ştie timpul când va fi a doua venire a lui Iisus Hristos, când vor învia morţii, când va fi judecata cea înfricoşată de apoi şi sfârşitul lumii, pentru ca oamenii să fie gata la aceasta în tot ceasul. Aceste adevăruri veşnice, Sfântul Vasile cel Mare le numeşte adevărată filozofie sau înţelepciune, la care trebuie să cugetăm totdeauna.

Iisus Hristos zice că „precum fulgerul iese de la răsărit şi se arată până la apus, aşa va fi şi venirea Fiului Omului" (Matei 24, 27). Dar, înainte de aceasta, „soarele se va întuneca şi luna nu va mai da lumina ei, iar stelele vor cădea din cer şi puterile cerurilor se vor zgudui. Atunci se va arăta pe cer semnul Fiului Omului şi vor plânge toate neamurile pământului şi vor vedea pe Fiul Omului venind pe norii cerului, cu putere şi cu slavă multă" (Matei 24, 29-30). Şi se va arăta pe cer semnul Domnului, Crucea, ca să ruşineze neascultarea evreilor. Toţi evreii vor plânge pentru neascultarea lor, asemenea toţi cei ce cugetă numai la cele lumeşti, fie ei chiar creştini.

Va urma deci învierea tuturor morţilor, precum zice Iisus Hristos că „vine ceasul când toţi cei din morminte vor auzi glasul Lui, şi vor ieşi, cei ce au făcut cele bune spre învierea vieţii şi cei ce au făcut cele rele spre învierea osândirii" (Ioan 5, 28-29). Atunci se vor împlini cuvintele lui Iisus Hristos: „După cum se alege neghina şi se arde în

foc, aşa va fi la sfârşitul veacului. Trimite-va Fiul Omului pe îngerii Săi, vor culege din Împărăţia Lui toate smintelile şi pe cei ce fac fărădelegea, şi-i vor arunca pe ei în cuptorul cu foc; acolo va fi plângerea şi scrâşnirea dinţilor. Atunci cei drepţi vor străluci ca soarele în Împărăţia Tatălui lor" (Matei 13, 40-43).

Toţi ne vom întâlni atunci şi ne vom vedea şi ne vom cunoaşte, dar nimeni nu va mai putea lucra ceva pentru mântuirea altuia. Tatăl nu va putea mântui pe fiul său osândit, lacrimile fiilor nu vor scăpa pe nenorociţii părinţi, bărbatul nu va putea ajuta pe femeia sa, nici femeia pe bărbatul său. Şi „pentru orice cuvânt deşert, pe care-l vor rosti, oamenii vor da socoteală în ziua judecăţii" (Matei 12, 36). Iisus Hristos zice că păcătoşii „vor merge aceştia la osândă veşnică" (Matei 25, 46), unde viermele nu moare şi focul nu se mai stinge, adică unde păcătoşii vor avea neîncetate mustrări de cuget şi focul în care vor fi chinuiţi nu va înceta niciodată de a arde.

Îndată după judecata cea înfricoşată de apoi, va urma şi sfârşitul lumii prin foc. Aşa citim: „Iar ziua Domnului va veni ca un fur, când cerurile vor pieri cu vuiet mare, stihiile, arzând, se vor desface, şi pământul şi lucrurile de pe el se vor mistui. Deci, dacă toate acestea se vor desfiinţa, cât de mult vi se cuvine vouă să umblaţi întru viaţă sfântă şi în cucernicie, aşteptând şi grăbind venirea zilei Domnului, din pricina căreia cerurile, luând foc, se vor nimici, iar stihiile, aprinse, se vor topi! Dar noi aşteptăm, potrivit făgăduinţelor Lui, ceruri noi şi pământ nou, în care locuieşte dreptatea" (2 Petru 3, 10-13). [Viaţa repausaţilor noştri și viața noastră după moarte, pag. 323-425]

16. Încheiere

Cititorule, cred că m-ai urmărit până aici cu toată luarea aminte, aşa cum te-am rugat la începutul acestei scrieri. Acum cu deosebire te rog să iei seama, căci trebuie să judecăm asupra celor mai însemnate lucruri care hotărăsc de vom trăi ori vom muri în lumea veşniciei.

Tu ai auzit, cititorule, cum Iisus Hristos a proorocit în anul 33 că se vor arăta spaime şi semne mari din cer înainte de risipirea Ierusalimului, şi ai auzit cum, între altele, a stat asupra oraşului o stea în forma unei săbii şi o cometă s-a ivit un an întreg. Tu ai auzit că 33 de ani după acea proorocie, anume în anul 66, la 8 Aprilie, ceasurile 3 noaptea, aşa o lumină a luminat altarul şi templul, încât timp de jumătate de oră se părea a fi ziua mare. Tu ai mai auzit că o uşă tare de aramă a templului s-a deschis repede singură pe la miezul nopţii, ai auzit că la 21 Mai 66 s-au arătat înainte de apusul soarelui, peste tot ţinutul, sus în aer, deasupra Ierusalimului, care şi cete de oşti ce se părea că vor să înconjoare cetatea; şi ai mai auzit că la serbarea Rusaliilor, mergând preoţii noaptea înăuntrul templului, au simţit întâi o mişcare şi un zgomot, apoi au auzit un glas ca de o mulţime mare zicând: „Să mergem de aici!”. Nu sunt acestea aievea „spaime şi semne mari din cer”, după cum a proorocit Iisus Hristos? Cine ar cuteza să tăgăduiască aceste adevăruri?

Ştiind că mulţi din cei ce-L ascultă vor vedea cu ochii împlinindu-se cuvintele Lui, Iisus Hristos a mai proorocit în anul 33, anul morţii Sale: „Iar când veţi vedea Ierusalimul înconjurat de oşti, atunci să ştiţi că s-a apropiat pustiirea lui... Dar vai celor care vor avea în pântece şi celor care vor alăpta în acele zile. Căci va fi în ţară mare strâmtorare şi mânie împotriva acestui popor” (Luca 21, 20-23). „Căci vor veni zile peste tine, când duşmanii tăi vor săpa şanţ în jurul tău şi te vor împresura şi te vor strâmtora din

toate părţile. Şi te vor face una cu pământul, şi pe fiii tăi care sunt în tine, şi nu vor lăsa în tine piatră pe piatră” (Luca 19, 43-44).

Ştim acum din istoria lumii că toate cuvintele acestea ale lui Iisus Hristos s-au împlinit din fir în păr după 37 de ani, adică în anul 70, când generalul Tit a înconjurat Ierusalimul cu oşti din toate părţile, a poruncit de s-a săpat şanţ împrejurul cetăţii şi nevoia a fost aşa de mare, încât Maria, fiica lui Eleazar din Betezob şi-a ucis, şi-a fript şi mâncat copilul său de ţâţă, iar un milion şi o sută de mii de evrei au murit pe timpul războiului, cei mai mulţi de foame.

Judecă acum cititorule: când vezi aievea cu ochii că Iisus Hristos ştie cu atâta acurateţe în anul 33 cele ce se vor întâmpla în anul 70, adică după 37 de ani, oare mintea ta sănătoasă să mai poată sta la îndoială că nu se va împlini şi proorocia lui Iisus Hristos despre sfârşitul lumii? Mai poţi sta la îndoială despre împlinirea cuvintelor lui Iisus Hristos precum că „toţi cei din morminte vor auzi glasul Lui, şi vor ieşi, cei ce au făcut cele bune spre învierea vieţii” (Ioan 5, 28-29), iar păcătoşii vor merge „la osândă veşnică” (Matei 25, 46)!? Mai poţi sta la îndoială despre aceste mari adevăruri veşnice, când ştii că Iisus Hristos zice: „Datu-Mi-s-a toată puterea, în cer şi pe pământ” (Matei 28, 18) şi cu această putere dumnezeiască El a înviat pe fiul văduvei din Nain, pe fiica lui Iair şi pe Lazăr cel de patru zile mort?

Poate nu vrei, cititorule, să crezi Sfintei Scripturi care ne spune că „întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cereşti şi al celor pământeşti şi al celor de dedesubt şi să mărturisească toată limba că Domn este Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu-Tatăl” (Filipeni 2, 10-11). Poate nu vrei să crezi că „întru nimeni altul nu este mântuirea (numai în Iisus Hristos), căci nu este sub cer nici un alt nume, dat între oameni (decât numai numele lui Iisus Hristos), în care trebuie să ne mântuim noi” (Faptele Apostolilor 4, 12). Dar n-ai auzit că „cel ce nu ascultă de Fiul nu va vedea viaţa, ci mânia lui Dumnezeu rămâne peste el” (Ioan 3, 36)!? Cititorule, fie-ţi milă de tine însuţi, teme-te

de această mânie!

Iisus Hristos zice că „Cerul şi pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece” (Matei 24, 35). Deci cum s-au împlinit cuvintele Lui despre risipirea Ierusalimului, aşa cu toată siguranţa se vor împlini şi cuvintele Lui despre a doua Sa venire, despre învierea morţilor, despre judecata cea înfricoşată de apoi şi despre sfârşitul lumii.

Dintre toate popoarele, mai cu seamă englezii cred cu toată tăria în învăţăturile lui Iisus Hristos şi trăiesc după Sfânta Lui Lege [Admiraţia preotului C. Morariu pentru poporul englez se datorează Societăţii Biblice Britanice care s-a îngrijit de traducerea şi tipărirea Bibliei în majoritatea limbilor pământului (nota editorului)]. La dânşii, Biblia este cartea care îi călăuzeşte pe toate cărările vieţii. La noi românii, mai ales la poporul de rând, aproape încă nici nu se ştie ce-i Biblia. Iar la oamenii noştri luminaţi, am arătat cât de şubredă este credinţa în veşnicile adevăruri ale mântuirii, pe când la englezi iată, de pildă, ce zice Henry Drummond, fostul profesor de ştiinţe naturale din Glasgow, despre judecata cea înfricoşată de apoi: „E Fiul Omului, înaintea Căruia vor fi adunate toate neamurile pământului şi noi vom fi judecaţi înaintea Lui şi a tuturor îngerilor, în faţa întregii omeniri... Şi atunci ne va ajunge binecuvântarea sau osânda, şi pentru fiecare cuvânt ce l-am grăit, şi pentru împlinirea sau neîmplinirea faptelor de iubire din viaţa pământească”. [C. Morariu, Foaia Institutului biblic românesc, 1912, Nr. 1, pag. 15]

Dacă vom avea grija cea mai mare de viaţa cea veşnică, ea ne va aduce cel mai mare folos şi pentru traiul de aici şi pentru cel de veci. Căci, în traiul de aici, grija aceasta ne va ţine mereu treji să nu păcătuim, să ne ferim ca de foc de adventişti, baptişti şi de alţi otrăvitori ai sfintei noastre legi creştineşti, ne va ţine mereu treji să facem tot fapte bune, să împlinim voia lui Dumnezeu, adică să petrecem totdeauna în sfinţenie, să împlinim cea mai mare poruncă a creştinătăţii, anume să-L iubim pe Dumnezeu şi pe aproapele nostru, sau, mai pe scurt, să slujim cu toate puterile noastre numai Stăpânului

lumii şi norodului Său. Pregătirea aceasta în viaţa de aici nădăjduim că ne va deschide porţile şi la viaţa cea fericită de veci, şi astfel ne vom mântui întreaga viaţă, şi aceasta vremelnică şi cea veşnică.

Nepurtând însă grijă de viaţa cea veşnică, pe lângă nenorocirile ce păcatele ni le aduc aici pe pământ, vom fi siliţi să suferim şi muncile veşnice ale iadului. Despre aceste munci şi chinuri veşnice zice şi Sfântul Apostol Pavel că „în văpaie de foc, osândind pe cei ce nu cunosc pe Dumnezeu şi pe cei ce nu se supun Evangheliei Domnului nostru Iisus, ei vor lua ca pedeapsă pieirea veşnică de la faţa Domnului şi de la slava puterii Lui, când va veni să se preamărească întru sfinţii Săi şi să fie privit cu uimire de către toţi cei ce au crezut" (2 Tesaloniceni 1, 8-10). Asemenea zice şi Sfântul Ioan Botezătorul că Iisus Hristos „are lopata în mână şi va curăţa aria Sa şi va aduna grâul în jitniţă, iar pleava o va arde cu foc nestins" (Matei 3, 12).

Sfântul Ioan Gură de Aur zice de focul iadului: „Nu vă închipuiţi că focul acela se aseamănă cu acela de aici... Focul gheenei, când l-a cuprins pe cineva, îl arde veşnic şi nu încetează niciodată; de aceea se numeşte el nestins".

Iisus Hristos zice că păcătoşii „vor merge aceştia la osândă veşnică" (Matei 25, 46). „Acolo va fi plângerea şi scrâşnirea dinţilor. Acolo - cum zice sfântul Ioan Gură de Aur - oricare ar fi căinţa noastră, nu vom putea trage din ea nici un folos. Cu toată scrâşnirea dinţilor noştri, cu toate gemetele noastre, cu toate rugăciunile noastre, nimeni nu va arunca cu vârful degetului său nici măcar o picătură de apă asupra noastră în mijlocul flăcărilor noastre; din contră, ca bogatul, vom auzi: „prăpastie mare este între noi şi între voi!". Vom scrâşni dinţii în prada unor groaznice chinuri, dar nimeni nu va veni în ajutorul nostru. Vom reînnoi gemetele noastre, când flacăra ne va strânge de aproape, dar nu vom vedea pe nimeni decât pe camarazii noştri de munci, nimic decât un gol fără sfârşit. Ce vom zice de groaza care întunericul o va lăsa asupra sufletelor noastre?".

Sfântul Vasile cel Mare scrie: „Cei ce nu vor fi făcut decât rău în viaţa lor, vor

fi înconjuraţi de îngeri grozavi şi înfricoşaţi, care vor privi focul pregătit pentru ei..., şi se aseamănă cu noaptea din pricina întristării şi urei lor pentru oameni. Închipuieşte-ţi apoi un soi de viermi nenumăraţi şi veninoşi ce sfâşie neîncetat şi niciodată nu se satură; ei pricinuiesc prin muşcăturile lor suferinţe cumplite. Închipuieşte-ţi, în sfârşit, pedeapsa groaznică, necinstea şi ruşinea veşnică, şi teme-te de toate acestea!”.

Da, cititorule, teme-te, teme-te, căci încă o dată: „Cerul şi pământul vor trece”, nu vor trece însă cuvintele lui Iisus Hristos despre a doua Sa venire, despre învierea morţilor, despre judecata cea înfricoşată de apoi, despre răsplata ce vor primi-o şi drepţii şi păcătoşii şi despre sfârşitul lumii. [Viaţa repausaţilor noştri și viața noastră după moarte, pag. 388-421]

Spre binele nostru al tuturor, să ne temem noi, toţi românii, şi să rostim cu toată evlavia următoarea frumoasă rugăciune:

Doamne, Dumnezeule, fă ca România să depărteze de la sine tot ce nu e de la Iisus Hristos! Scumpa noastră ţară nu poate avea două feluri de a gândi şi două feluri de a trăi. Ea va fi ori creştină pe deplin, ori nu va fi deloc, pentru că numai Iisus Hristos poate împlini dorinţele sufletului ei însetat de libertate, de generozitate şi de iubire! [Ziarul Transilvania, 1891, Nr. 3, pag. 193]

Iisus Hristos zice că „trebuie” să ne rugăm „totdeauna” (Luca 18, 1). Să se roage deci şi fiecare dintre noi totdeauna:

Dumnezeule, fereşte-ne de păcate, iartă-ne păcatele făcute, miluieşte-ne şi ne mântuieşte, scapă-ne de osânda de veci şi fă-ne parte de milă să fim cei de pe urmă în Împărăţia Ta!

Asociaţia Prietenii Bucovinei a fost înfiinţată în anul 2005 pentru a susţine activităţile culturale desfăşurate pe lângă Biserica Monument Unesco din Pătrăuţi.

Primul proiect finalizat de voluntarii asociaţiei este Muzeul Casa Preotului Bucovinean, muzeu deschis în anul 2007 pe lângă biserica ştefaniană din Pătrăuţi.

În vederea promovării valorilor creştine, Prietenii Bucovinei au lansat mai multe site-uri web:

www.locurile-sfinte.ro

www.patrauti.ro

www.manastirea-sucevita.bucovina.arts.ro

www.pelerinaj.bucovina.arts.ro

Din anul 2011, Prietenii Bucovinei au iniţiat şi susţinut proiectul Harta Bucovinei pentru fiecare pelerin. În cadrul acestui proiect sunt în curs de distribuire 40.000 de fluturaşi cu harta monumentelor creştine din judeţul Suceava.

Din anul 2009, Asociaţia Prietenii Bucovinei s-a înregistrat la Biblioteca Naţională a României ca editor de carte. Editura se numeşte Heruvim şi a publicat până în prezent: Seminţe de înţelepciune, de Paula Vartolomei; Pelerinaj în spaţiul sacru bucovinean, de Gabriel Herea; Omul în tradiţia creştină, de Florin Mihăescu.

Cartea de faţă este un produs al efortului voluntarilor asociaţiei. Tiparul cărţii este plătit din contribuţia de 2% din impozitul pe salarii, contribuţie dirijată către Asociaţia Prietenii Bucovinei de susţinătorii activităţilor culturale de la Pătrăuţi.

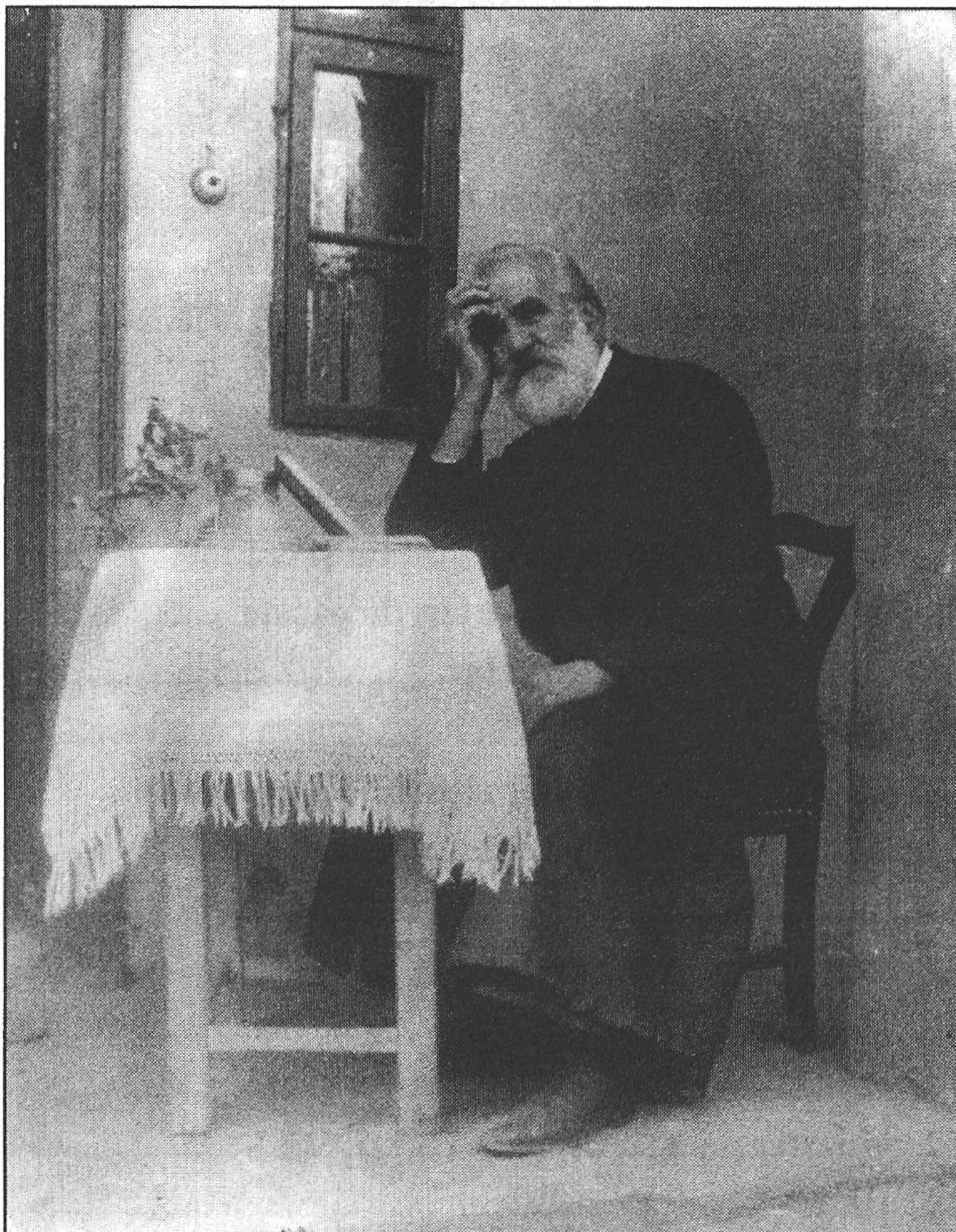
Mulţumim tuturor celor ce susţin activităţile noastre.

Asociaţia Prietenii Bucovinei

Cod Fiscal: 18167053

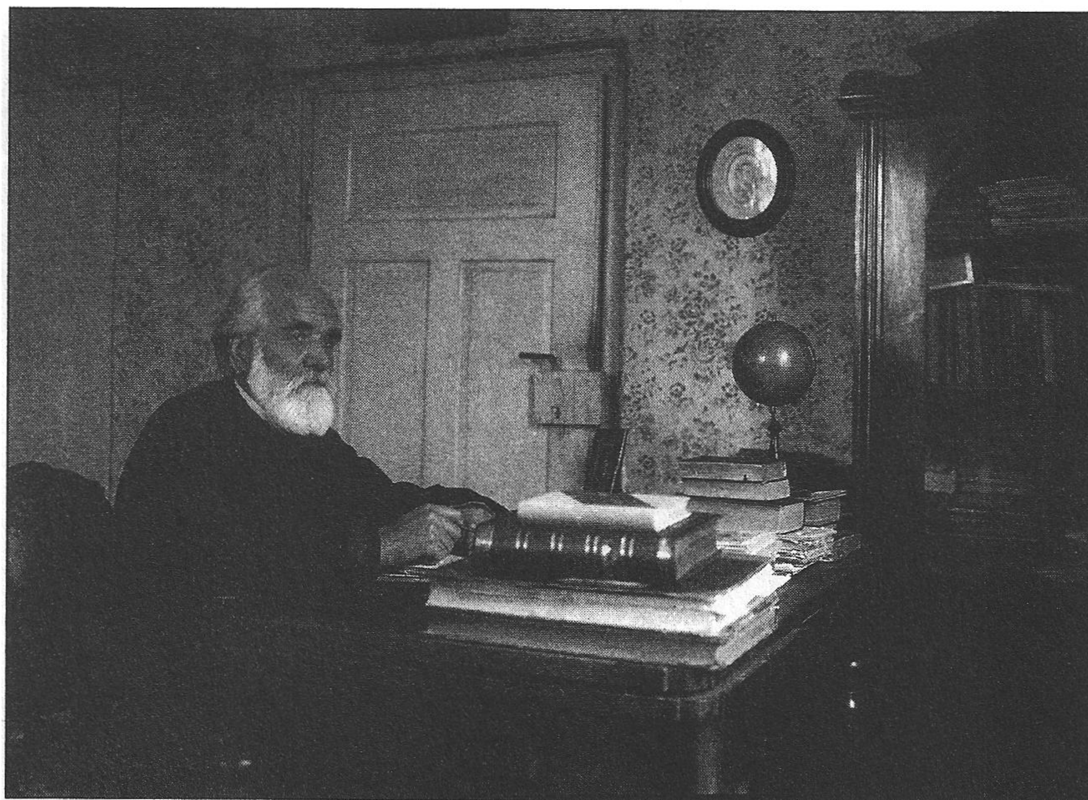
IBAN: RO 04 RNCB 0234 0369 9753 0001

POZE

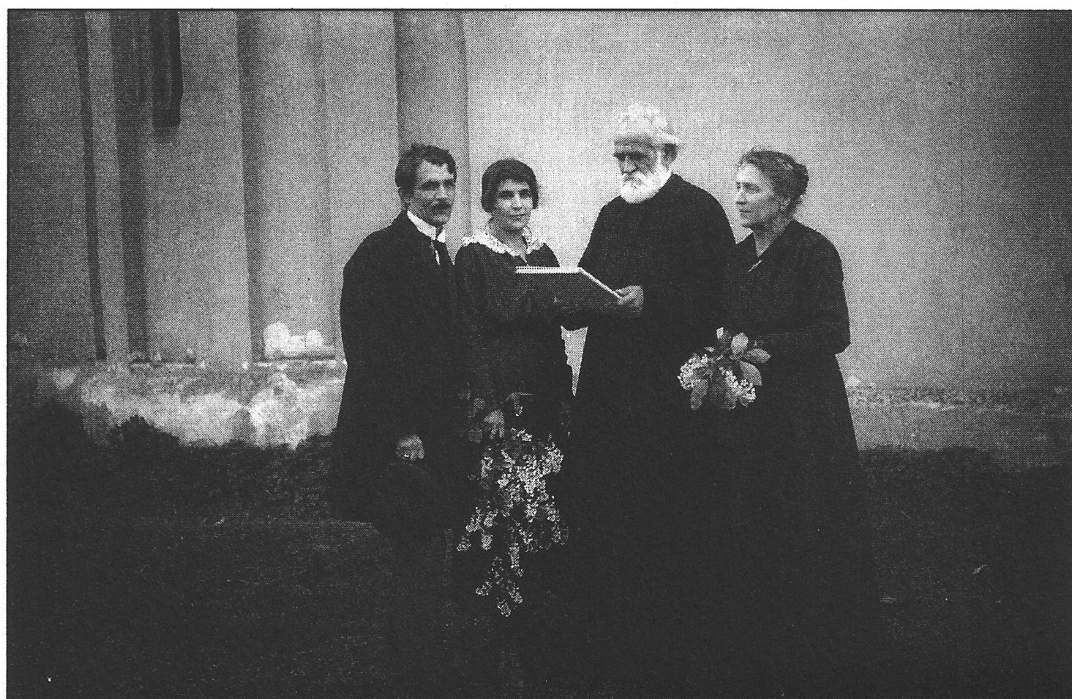

Părintele Constantin la masa de lucru din curtea casei de la Pătrăuţi.

Părintele Constantin la masa de lucru din casa parohială (astăzi Muzeul Casa Preotului Bucovinean din Pătrăuți).

Părintele Constantin și membri ai familiei sale în curtea bisericii lui Ștefan cel Mare din Pătrăuți.

Părintele Constantin și membri ai familiei sale în grădina casei parohiale din Pătrăuți.

Bădișori pătrăuceni veniți în vizită la părintele Constantin, după retragerea acestuia la Cernăuți.

Sfinţirea clădirii construită de Părintele Constantin pentru a susţine efortul de educare a enoriaşilor săi din Pătrăuţi. Clădirea există până astăzi şi este folosită ca şcoală şi grădiniţă.

Părintele Constantin împreună cu enoriaşi şi familia, în faţa bisericii din Pătrăuţi, la finalul Sfintei Liturghii din ziua de Sfântul Gheorghe a anului 1919.